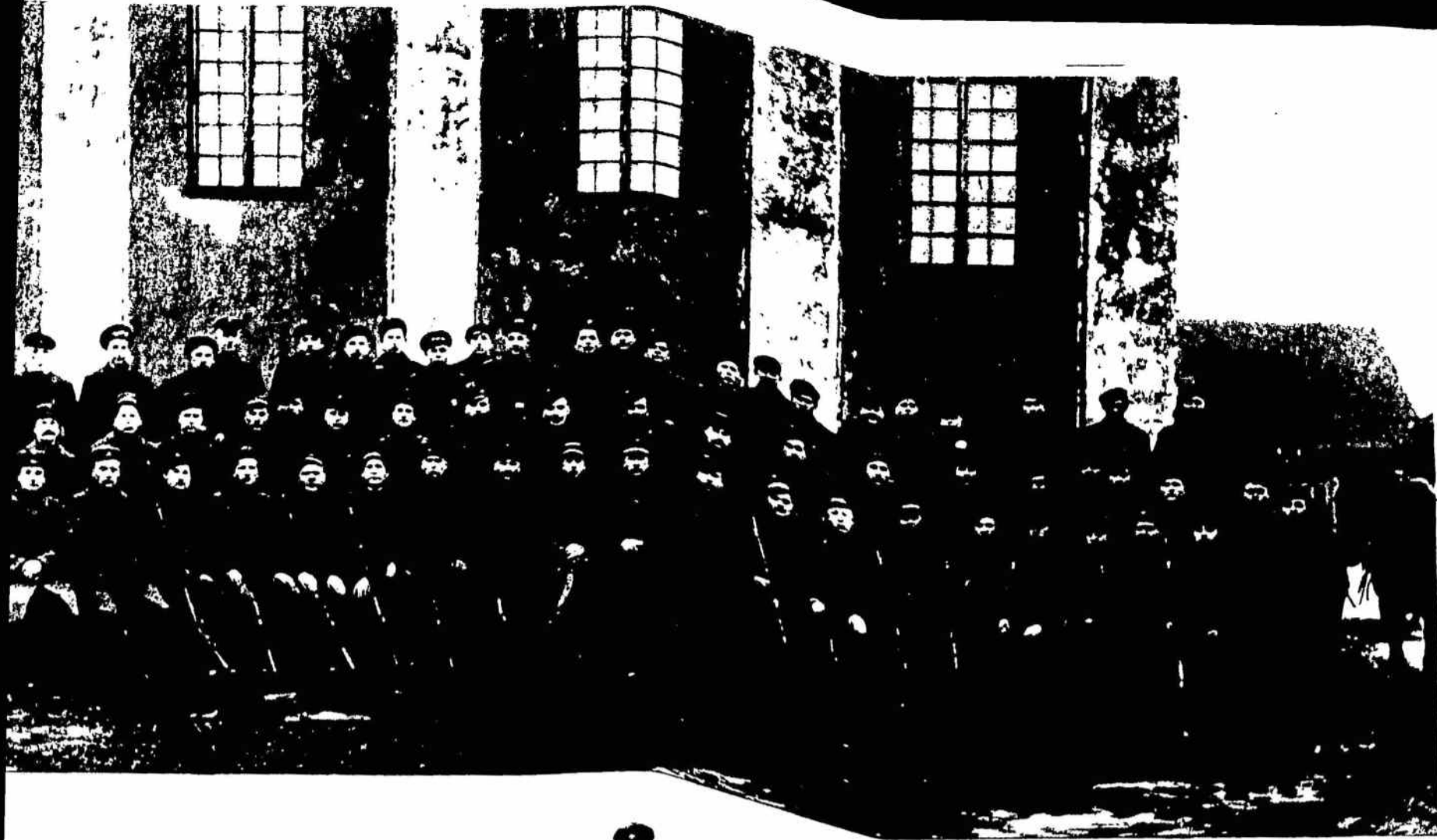

KARALIS

Nr. 16 (1036)

1939.IV.20. Kaina 30 ct.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius

kpt. S. Urbanavičius

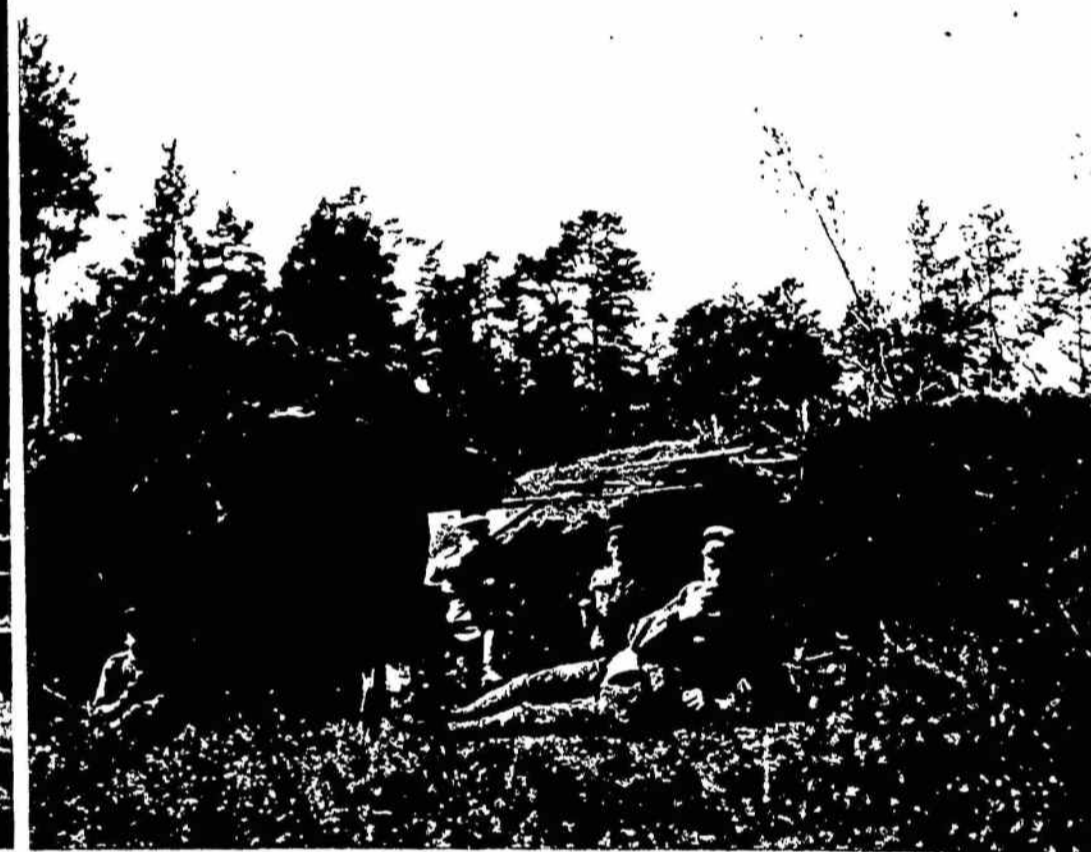
Honorarų gauti ir visais kitais reikalingais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

VIRŠELYJE: 1 psl. — Vyt. Maželio

nuotr. 4 psl. — Pajūrio vaizdas

VAKAR IR ŠIANDIEN:

Mūsų vyrai Nepriklausomybės kovų metu. Pirmieji mūsų keleiviniai lėktuvai. Iz. Girčio nuotr. Automatinių pabūklų dalinys parade. Jul. Miežlaiškio nuotr.

GINKLUOJANTIS

Pasaulis gyvena netikrumo ženkle. Mūsų žemėje viešpatauja ginkluota taika. Kas vakar atrodė negalimu dalyku, šiandien jau yra įvykęs faktas. Todėl tautų kova dėl savo žemės ir laisvės pasidarė visuotinė. Mažųjų tautų butis nėra pavydėtina, tačiau jos yra pasiryžusios garbingai žūti, negu patekti svetimųjų valdžion. Mūsų tautos ateitis taip pat priklauso nuo mūsų pačių. Į mūsų likimą bando veikti išorinės sąlygos, betgi galutinai viskas nuo mūsų pareina. *Jeigu ryžomės savo dabartinių žemių be kovos neatiduoti, tai ir turime įtempti visas jėgas, visą valią ir visus išteklius, kad galėtume sėkmingai vykdyti savo didįjį pasiryžimą.* Lietuva ginkluojasi, Lietuva rušiasi ginti savo laisvę ir žemę. Tai yra mūsų neginčijama teisė ir švenčiausia pareiga. Niekas iš mūsų laisvės neatims, jeigu lietuvių tauta bus vienalytė, ryžtinga ir didvyriškai kovoti pasiryžusi bei pasiruošusi.

Pavojų akivaizdoje mes buvome ir esame nenumaldomi, nesulaužomi ir neužmigdomi. Mes nelaukiame rankų sudėję ir neabejojame dėl savo likimo. Vargas būtų mums, lygiai kaip ir kitoms tautoms, jeigu nors ir trumpiausią momentą susvyruotume ar pasiduoatume dejavimui. Šiandien niekam iš mūsų nevalia dejuoti ar abejoti, bet visi privalome veikti, aukoti ir aukotis. Ir verta ryškiai pabrėžti, kad visa tauta kaip tik eina šituo išganingu keliu. Ji mobilizuoja viską, ką tik turi geriausio, kad jos laisvoji butis nebūtų niekeno pajungta.

Bet mes visi gerai suprantame, kad plikomis rankomis neatsiginsime. Mums reikia kuo geriau apsiginkluoti ir tai artimiausiu laiku. Taip apginkluotas, kažiškai pasiruošęs kraštas ir stiprios moralės tauta buvo ir bus kiekvienam pasikėsintojui ne žaislas jo rankose, bet yra lygus partneris arba jam neįkandama tvirtovė, kurią jeigu jis ir įveiktų, tai su tokiomis aukomis, jog vėliau bus priverstas pralaimėti. Lietuva turi tapti tvirtove, visa lietuvių tauta — viena kariuomene. Kai šitą įgyvendinsime, būsime ramūs ir turėsime užtikrintą savo tautos ir valstybės ateitį. Visame krašte vykstantis ginklų vajas turi ne kurį nors kitą,

o tik šį aukščiausią tikslą ir vertingiausią laisvos tautos idėją.

Ginklų vajaus banga užliejusi visą Lietuvą. Toji banga užtvindžiusi mūsų miestus, miestelius ir kaimus, ji siūbuoja turtingesniųjų namuose ir vargingesniųjų pastogėse. *Nesinori tikėti, kad pas mus atsiras žmonių, kurie šiuo metu neatliktų savo šventos pareigos valstybės gynimo reikalams. Atėjo laikas kiekvienam parodyti, kas savo tėvų žemę ir jos laisvę gina tik žodžiais, o kas darbais ir aukomis.* Perfrazuodami ministro pirmininko b. gen. Černiaus pareiškimą mokytojų suvažiavime, galime pasakyti, kad šiandien ginklų vajaus bangose gali nepaskęsti tik Lietuvos priešai, kurie nori mūsų kraštą matyti svetimųjų valdomą. Tačiau lietuviai rėmė, remia ir rėms ginklų vajú ir ragins visus jį remti.

Iš ligšiolinių duomenų apie ginklų vajú galime spręsti, kad jie iš dalies nėra mums visiškai patenkinami. Nors kiekviena, kad ir pati mažiausia, auka valstybės gynimui yra brangus indėlis, tačiau galime reikalauti, kad kas turtingesnis, to ir auka būtų didesnė. Tačiau ginklų vajaus metu pasirodė kai kur ir atvirksčių reiškinių. Buvo eilė atsitikimų, kad vargingas darbininkas, mažžemis ar naujakuris ūkininkas, gyvenimo naštos iškamauta neturtinga senutė kariuomenei ar šauliams ginkluoti atidavė savo paskutines sutaupas ir turimas brangenybes, tuo tarpu, kai aukštas vietas užimantis valdininkas, stambius pelnus turintis pramonininkas ar kito kurio verslo turtingas pilietis šiam kilniausiam reikalui paskyrė tik trupinius to, ką jis galėtų ir turėtų aukoti. Reikia žinoti, kad mes gyvename, kuriamės ir turtėjame tik tada, kai esame nepriklausomi. Nepriklausoma Lietuva sudarė sąlygas būti turtingam. Todėl labai nenormalu, kai regime, kad dreba turtuolio rankos, pasirašančios aukų sąrašė.

Gyvenimo praktika mums daug kartų parodė, kad iš valstybės daugiausia reikalauja ne vargdieniai, bet turtingesnieji. Jeigu taip, tai tie patys reikalautojai valstybei sunkių išgyvenimų momentais turi būti švie-

paskolos pasirašyta jau 150 milijonų litų, tuo tarpu, kai pati valstybė turi 35 milijonus gyventojų. Išeina, kad kiekvieno gyventojų auka siekia maždaug penkis litus. Jeigu mes kiekvienas ginklų vajaus metu paaukosime tik po penkis litus, tai valstybės gynimui būsime sudėję 15 milijonų, kas būtų lygu mūsų kaimyninės valstybės aukų proporcijai. Pagal savo materialines išgales, sudėti 15 milijonų litų mes nesunkiai pajėgiame, tik reikia, kad mūsų karšti patriotiniai žodžiai būtų lydimi medžiaginė auka:

Ginklų vajaus metu mes turėtume nusistatyti

vengti tokių privačių išlaidų, kurios nėra būtinos. Čia turima galvoje visokios išleistuvės, dovanos, įvairios šeimyninės šventės, vizitai ir t.t. Joms skirti pinigai irgi turėtų pasiekti Ginklų Fondą. Paminėtos išlaidos niekad nebuvo ir nebus tikslios ir išmintingos, bet jos visada yra naudingos mūsų visų aukščiausiam uždaviniui — laisvės ir nepriklausomybės gynimui. Kai nėra pavojų, mes galėtume sau kai ką ir laisviau leisti, bet šiandien kiekvienas laisvumas, neapdairumas ar nesupratimas tuos pavojus ne mažina, o tik padidina, ir tai dar mūsų pačių prisidėjimu. Šiandien privalome, kiek tik leidžia išgalės, viską atiduoti Tėvynei, o savo malonumus atidėkime giedresniems laikams.

Ginklų vajaus banga įgalino mus pamatyti ir jaudinančių momentų, kurie liudija, kad mokame giliai persiimti patriotinio pasiaukojimo nuotaika. Mažų vaikučių nuoširdžios aukos, kiemsargių sutaupos, atsisakymas vestuvinių žiedų ir brangių, giliai atsimintinų dovanų, ūkininkų aukos, jeigu ne pinigais, tai natūra — buvo ir bus momentai, kurie išreiškia aukščiausią patriotizmą ir įsirežia į aukščiausias ideališkumo sritis! Tuos patriotiškus aukotojus turime iškelti kaip

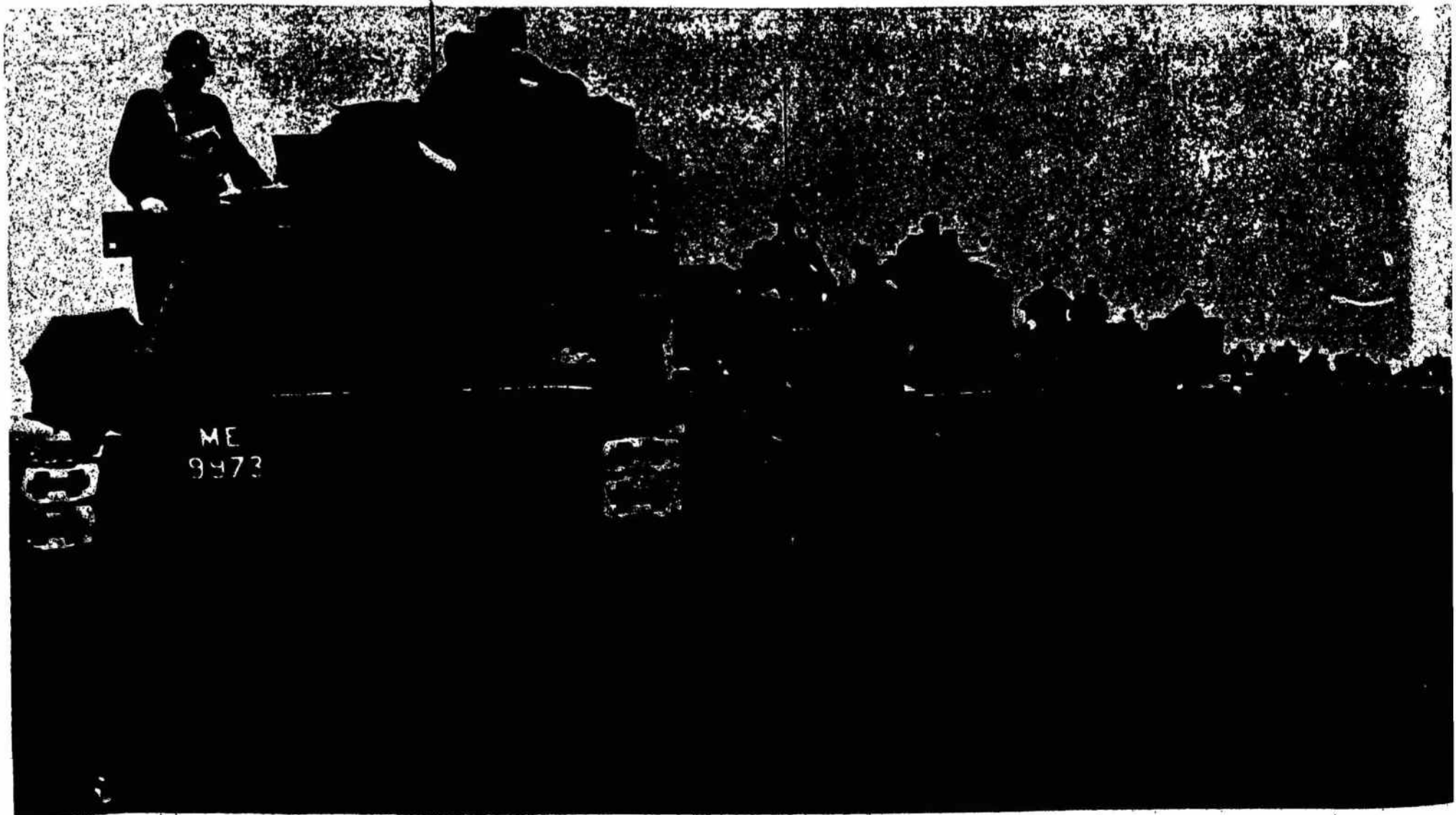
šaudymas iš sunkiųjų kulkosvaidžių

Vyt. Maželio nuotr.

siausiais pavyzdžiais, kurie kitus uždegtų ir paskatintų, o ne atvirksčiai. Taigi, gal būt, iš tikrųjų kyla reikalas įvesti privalomus mokesčius valstybės gynimui. Tie mokesčiai turėtų būti proporcingi piliečio turtui ir pajamoms. Jeigu daugiau gauni, tai daugiau ir aukok — šitoks reikalavimas yra normalus ir teisingas. Varžytis įvesti tokius mokesčius nėra pagrindo. Jeigu valstybei reikia suspausti savo biudžetą, jeigu jai reikia nugalėti išorinių sąlygų sudarytus materialinius sunkumus, tai visiškai tikslu, kad čia valstybei į talką ateitų piliečiai, kurie savo mokestinėmis prievolėmis palengvintų užkšti susidariusias spragas. Iš kitos gi pusės, jeigu mūsų valstybės ir visuomenės vadaai nedvejodami pabrėžia, kad Lietuvai reikia ginkluotis ir apsiginklavimui ieškoma įvairių pajamų šaltinių, tai taip pat būtina nesivaržant ir visiems čiams uždėti privalomą pareigą savo pelno ar pajamų dalį atiduoti valstybės gynimui. Yra būtina valstybės gynimo atžvilgiu išnaudoti visus galimumus, nežiūrint to, kad iš visuomenės būtų reikalaujama ir nuolatinių stambių aukų. Kai sunkus momentas, kai valstybės priklausomybei gresia pavojai, mes visi turime susispausti ir padėti tuos pavojus nugalėti ne tik žodžiais, bet darbu ir aukomis.

Ginklų vajaus duomenys turėtų būti kelis kartus didesni. Vienas ar du milijonai litų, suaukoti ginklų vajaus metu, dar nėra imponuojanti suma. Iš spaudos pranešimų žinome, kad mūsų kaimyninė valstybė yra paskelbusi vidaus paskolą aviaciniam apsiginklavimui. Ligšiol tos

Anglų vidutinių tankų vora žygyje

Dvasinis karas

Dvasinio karo esmė. Dvasinio karo sąvoka apima: karą tarp priešų gyvu žodžiu, kurį skleidžia radijas, agentai, priešvalstybinis krašto gaivalas; spaudos karą, diplomatinės rungtynes ir špionažo slaptąją kovą. Žodžiu, šio karo kovos laukas bus žmonių dvasios - proto sritis, jų nervai. Šis karas neturi nei fronto linijos, nei ribų: jis apima visą valstybės teritoriją, paliečia kiekvieną krašto žmogų. Dvasinis karas tarp valstybių vyksta beveik be pertraukos, net ir ramiu laiku, — o santykiams pablogėjus, įtempimo momentais arba laukiant ginkluoto susirėmimo, jis vyksta jau visu smarkumu, paleidžiama į darbą visi jo ginklai, kuriais siekiama paveikti priešingos pusės dvasią, palaužti jos kovotojų valią. Moraliniu ginklu kartais pasiseka net tiek pasiekti, kad fizinei jėgai belieka tik išnaudoti dvasinio ginklo pasisekimą: dvasiškai perbloktą priešą belieka tik paimti ir nelaisvę ir okupuoti jo kraštą.

Propaganda. Vienas svarbiausių dvasinio karo ginklų, visiems daugiau ar mažiau pažįstamų ir šiandien labai išpopuliarėjusių, yra *propaganda*. Didelėse valstybėse, pagal jų išgales, sukurti galingi propagandos aparatai, kurių tikslas yra dvejetainis: pulti priešą ir apsiginti nuo jo puolimų, arba stiprinti savo kovotojų, savo krašto žmonių moralę. Atsirado net nauji kariniai terminai: dvasinių - protinių jėgų mobilizacija, dvasinis karas, dvasinis puolimas, apsigynimas, neutralitetas. Propagandos puolimai šiais laikais organizuojami visiškai kariniais principais: parenkama kryptis (objektas), sudaromas puolimo planas, mobilizuojamos tam tikslui reikalingos ir visos galimos priemonės. Pagal reikalą organizuojamos didesnio ar mažesnio masto propagandos operacijos (pvz., diplomatinei akcijai paremti, geresniems balsa-

pavyzdį visiems. Todėl norisi priminti, kad garbingi ginklų vajaus aukotųjų pažymėjimai būtų duodami ne tik tiems, kurie būdami turtingi paaukojo vieną kitą šimtą litų, bet pirmoje eilėje tais dokumentais turėtų būti atžymėti tie, kurie savo patriotizmu sujaukina visus ligi širdies gelmių. Mums pasigėrėtinais pavyzdžiais yra ne trupinių aukotojai, nors tai ligšiol jie būtų stovį aukštesnėse visuomenės vietose, bet tie, kurių kad ir maža auka, tačiau buvo auka tikra to žodžio prasme. Juos visus pažymėkime ir įvertinkime, nes jie yra mūsų patriotizmo ir pasiaukojimo pavyzdžiai! Kiemsargio, naujakurio ir vargingo darbininko kelių litų auka yra vertingesnė, negu turtuolio vienas kitas šimtas litų.

Balandžio mėnuo — ginklų vajaus mėnuo. Prie vajaus įvykdymo gyvai prisidėjo mūsų organizacijos ir savivaldybės. Tačiau vien balandžio mėnesiu mums netenka apsiriboti, nes per šį mėnesį visi pavojai dar nepraėjo. Todėl ginklų vaju turėtų eiti visą laiką. Vajaus metu sudaryti komitetai turėtų likti nuolatiniiais komitetais, kurie kiekviena proga visuomenei primintų jos aukščiausias pareigas. Mums reikia nuolat stiprinti savo valstybės gynimo jėgas ir didinti gynimo priemones, tad ginklų vaju padarykime nuolatine srove, kuria visuomenės aukos plauktų gausiai ir nuoširdžiai, nes auka Ginklų Fondui yra auka valstybės gyvybei.

vimo rezultatams gauti ir t. t.) arba kartais vyksta ištiesi propagandos karai; diplomatinio keliu deramasi dėl tokių karų paliaubų arba jų visiško sustabdymo.

Dvasinis karas šiandien yra vadinamo visuotinio (totališko) karo neatskiriama dalis; dvasiniam karui ruošiamasi taip pat, kaip fizinio ginklo karui bei ekonominiam karui. Pasiruošimas dvasiniam karui apima: 1. Savo tautos bei savo kariuomenės dvasinio pajėgumo stiprinimą. 2. Priešo dvasinių jėgų, o taip pat ir neutralių valstybių tyrimą ir įvertinimą; 3. Apsaugojimo priemonių parinkimą nuo savo tautos demoralizacijos ir priemonių parinkimą demoralizuojančiai paveikti priešą.

Savosios propagandos uždavinys: atremti priešo puolimus, pulti priešą ir stiprinti savųjų dvasią. Propaganda tada bus sėkmingesnė, kai ji iš karto sieks dviejų tikslų: sukelti savųjų jausmus, kad jie mielai eitų į karą, ir įvaryti priešui baimės.

Mažoms valstybėms, dėl jų ribotų išteklių, dvasiniame kare nuo puolimo tenka arba visai atsisakyti, arba jį naudoti tik esant labai palankioms sąlygoms ir ne tokiu plačiu mastu. Visas gi savosios propagandos jėgas teks nukreipti apsigynimui nuo priešo puolimų ir stiprinimui savųjų moralinių jėgų. Apsigynimas nereikalauja tiek daug lėšų bei priemonių, bet reikia geros organizacijos ir gero tautos parengimo. Jau taikos metu krašto piliečiai turi būti šioje srityje rengiami per kariuomenę, mokyklas, organizacijas, spaudą ir visais kitais būdais. Be to, visomis progomis reikia aiškinti ir mokyti, kad kiekvienas žinotų propagandos reikšmę, tikslą, puolimo bei apsigynimo būdus ir priemones.

Propagandos vykdymas. Propagandos vykdymui reikia turėti: propagandos priemones, propagandos objektus (į ką propaganda taikoma) ir propagandos vykdytojus. Priemonės bus: bendroji spauda, speciali literatūra, radijas, bažnyčia, organizacijos, autoritetingas gyvas žodis, slapti agentai ir t. t. Vykdytojai — organizatoriai: propagandos įstaigos. Objektai: arba savo krašto žmonės (jų moralinis sustiprinimas), arba priešų šalis — puolimo atveju. Propagandos būdai: pamokymas, instruktavimas, orientavimas, kad įtikintų, įkalbėtų, atverstų, reklamos, demonstracijos, reprezentacijos (pvz., prielankumui pabrėžti); agitacija, kad pakeltų entuziazmą, įkvėpimą arba sukiršintų, suerzintų.

Propagandos tikslas paveikti žmonių jausmus, protą, valią; išplatinti idėją, kurią mielai priimtų ir ja tikėtų, arba išplatinti gandą, didinantį baimę (priešui). Puolamoji propaganda stengiasi paveikti priešų mintis, jausmus, vaizduotę; propagandos vykdytojai ieško silpnų priešų vietų, kur propagandos įtaiga mielai priimama; siekia, kad paskleistieji gandai per atskirus asmenis persiduotų į masę, kad apimtų visą šalį. Idealas, jeigu puolamoji propaganda pasiekia kiekvieną priešingos šalies žmogų, jį įtikina, palaužia jo dvasinį atsparumą, pasitikėjimą savimi.

Slaptoji propaganda. Ne tiek pavojinga toji priešų propaganda, kurią jis viešai varo per spaudą, radiją ir demonstruodamas bei žvangindamas ginklais, kiek toji, kurią vykdo slapta per pasislėpusius, nematomus ir nežinomus agentus. Slaptųjų

propagandos agentų darbas panašus į šnipų darbą ir jų pareigos dažnai sujungiamos: slaptosios žvalgybos agentas yra kartu ir propagandos vykdytojas. Nė viena šalis nėra nuo tokių agentų pavojaus apsaugota, nors ir kažin kaip griežtai su tuo kovotų. Priešas stengiasi agentūrų tinklą išplėsti visame krašte, jo atskiri agentai arba jam palankūs priešvalstybiškai nusiteikę krašto piliečiai stengiasi išskverbti į visas svarbesnes krašto sritis. Tas slaptasis ir dažnai nejučiamas priešas atidžiai seka krašto gyvenimą, žmonių nuotaiką, ieško valstybės santvarkos silpnųjų ir jautriųjų vietų, renka apie tai žinias ir viską perduoda į krašte įsteigtus slaptus agentūrų centrus, iš kur tos visos žinios persiunčiamos į artimiausius savo šalies propagandos biurus, įstaigas. Ten atitinkamame skyriuje iš tų žinių jau sudaroma propagandos puolimams medžiaga, pagal kurią visos propagandos priemonės gauna instrukcijas ir nurodymus, kaip veikti, į ką propagandą taikyti. Gavęs įsakymą vienokiu ar kitokiu tikslu pradėti propagandos puolimą, visas propagandos aparatas paleidžiamas į darbą. Tie patys slapti žinių rinkėjai dabar yra ir propagandos vykdytojai. Gerai pažindami kraštą, visas jo silpnąsias puses, tuo kaip tik ir pasinaudoja. Jie išnaudos socialinę nelygybę, atskirų sluoksnių sunkesnę medžiaginę būklę, tautinių mažumų nepasitenkinimus bei jų separatistines tendencijas, politinių partijų kovas, tikybinius bei ideologinius skirtingumus ir t. t. Agentams palankiausia dirva ten, kur valstybės pagrindai pradeda irti, braškėti. Į ten jie pila propagandos nuodus, kaip aliejų į ugnį, kad sukeltų dar didesnę gaisrą, pagreitintų irimą, plėstų valstybės griovimo darbą, nes jų tikslas susprogdinti valstybę iš vidaus. Slaptosios agentūros rūpinasi planingu neramių gandų skleidimu, agituoja, platina melagingas žinias, organizuoja streikus, sukilimus, įvairias riaušes, stengiasi išskverbti į kariuomenę, pakirsti jos drausmę ir karinę nuotaiką. Jie šmeižia valdžios asmenis, sugalvoja jiems visokių nusižengimų, apkaltina parsidavimu, palaidumu, grobimu valdžios turto ir t. t. Net ir ramiu taikos metu, kada nėra propagandos atakų, priešas nepalieka be atidos ir be įtakos rūpimų jam kraštų. Ramiais laikotarpiais svarbiausi agentų uždaviniai yra šie: 1) nuolatos ir sistematiškai įtikinėti krašto gyventojus, kad kitur lengviau ir geriau gyventi, kad čia jis esąs išnaudotojų skriaudžiamas ir juo niekas nesirūpina, o ten, prieš šaly, esą daug geriau, kitokia santvarka; iš lengvo, bet įtikinamai siekiama iškiesti mintį, kad priešui užėmus kraštą, būtų kitoks ir geresnis gyvenimas; 2) neleisti iškilti tautos autoritetams, skleisti apie juos gandus, juos žeminti, diskredituoti; 3) palaikyti partinius ginčus, neleisti tautai konsoliduotis. Tai nebus propagandos puolimai, atakos, bet palaikymas valstybę silpninančių veiksmų.

G y v e n i m o p a v y z d ž i a i. Istorijoje pilna pavyzdžių, kur slaptas griauantis priešas darbas sukelia valstybėse didžiausias riaušes, naminius karus, nuverčia nuo sostų valdovus, pakeičia valstybės santvarkas, pastato sau palankias ir pataikaujančias valdžias, kurios vergiškai vykdo jų norus.

Kaip priešas greitai ir mielai išnaudoja vidurinę nesantaiką, esame seniau ir net visai netolimoj praeity patyrę ir mes patys. Jis gudriai ir vykusiai moka surasti kraštutiniausius elementus, politinius avantiū-

ristus, kuriems mielai pasiūlo savo paramą, duoda pinigų, remia ir priglobia politinius emigrantus. Visa tai daro ne iš altruizmo, gerų norų, bet žiūrėdamas savo naudos, siekdamas tikslų, kurie buvo pražūtingi mūsų kraštui. Naudojimas prieš pagelba, ar tai būtų daroma dėl nesupratimo, ar dėl blogos valios, yra didžiausias nusikaltimas, su kuriuo turi būti kovojama pačiomis griežčiausiomis priemonėmis.

Bet tokie neramumai, nepasitenkinimai nepraeina be prieš atidos, be jo įsikišimo. Sunkiausias krizės laikais nelemtas suvalkiečių sukilimas, kaip paaikėjo, taip pat daugiausia buvo prieš propagandos darbo vaisius.

Arba šiomis dienomis vėl buvo paplitęs gandas apie rengtą kažin kokią kariuomenės perversmą ir apie dviejų aukštų karininkų areštą. Būdingiausia, kad tas gandas daug greičiau ir plačiau buvo paplitęs provincijoje, negu Kaune. Švenčių metu parvykę iš Kauno atostogų tą „naujieną“ išgirdo pirmą kartą, o provincijoje tie karininkai jau buvo nuteisti, degraduoti ir kalėjiman pasodinti.

Klaipėdos užėmimo metu pabėgėliai parsinešdavo iš Klaipėdos įvairių „žinių“, sensacijų, kad valdžia nuversta ir pabėgusi užsienin, kad Kaune įvyko perversmas, didžiausia suirutė ir t. t. Žinoma, labai nustebdavo radę čia rimtį ir tvarką. Ne viena jau data praėjo, iki kurios, pagal sklindančius gandus, turėjo būti okupuota Lietuva ir kitos Pabaltijo valstybės.

Kiekvienas pasirašęs savo atminty gali surasti daug girdėtų gandų bei naujienų, kurioms nebuvo lemta išsipildyti. Nepasitvirtinusius ir neišsipildžiusius gandus žmonės greitai užmiršta, bet jeigu kuri žinia pasitvirtina, tuomet daug kas neužmiršta pakartoti lyg gyvenimo patvirtintą taisyklę: „Jeigu kalba, tai ir iškalba“. Ši „išmintis“, iš anksto nusistatymas tikėti gandams, yra viena silpnųjų žmogaus pusių, viena didžiausių prieš propagandos talkininkų. Be abejo, daug gandų kyla savaime, be blogos valios, dėl kai kurių žmogaus prigimties silpnųjų, bet ir šie gandai kenksmingi, nes erzina žmones, sudaro blogą nuotaiką, mažina darbingumą.

Propagandos rūšis, skleidžiamų gandų pobūdis, parenkamas atsižvelgiant į tai, koks krašto kultūrinis lygmuo, koks žmonių apsišvietimas, susipratimas. Kuo kraštas tamsesnis, tuo gandai esti fantastiškesni. Pvz., Rusijoje Didžiojo karo metu plačiai plito gandai, kad daugelis valdžios žmonių ir aukštų karo vadų yra parsidavę vokiečiams, kad jie viską daro tik prieš naudai. Netgi caro šeimos nariai buvo įtariami išdavimu: esą carienė, būdama vokiškos kilmės, turinti slaptus požeminius laidus net iš Petrapilio tiesiog su Berlynu, ir visas slaptiausias žinias perduodanti tiesiog vokiečių kaizeriui.

D r a s a i r b a i m ė. Slaptosios prieš propagandos bei žvalgybos darbas bus tuo sėkmingesnis, kuo kraštas bus tamsesnis, žemesnė kultūra, tamsesnė žmonės. Tamsų, be valstybinės idėjos, be patriotizmo lengviau įtikinti, nugašdinti, suvedžioti. Kuo žmogaus siauresnis akiratis, kuo žemesnis dvasinės kultūros lygmuo, kuo menkesnis valstybinių ir tautinių reikalų supratimas, tuo iš viso jame mažiau idealizmo, taurumo; toks daugiau užsidaręs savo siaurame asmeniškumų rate, kasdieniškume, savo medžiaginiuose reikaluose. Toks žmogus visuomet greičiau pasiduoda įtaigai, daugiau bijo, nes nėra idėjos, nėra

akstino ryžtumui ir drąsai. O pasisekimas nugąsdinti, įvaryti baimės — puikiausias priešo laimėjimas, nes nustojęs drąsos ir drebantį jau nugalėtas: jam belieka tik pančius ant rankų uždėti.

Nelaisvės, verguvės, medžiaginio nuskurdimo, mirties visi vienodai bijo: ir taurus, ir dvasios skurdžius, tik jie abu nevienodai į pavojų reaguoja. Dvasios skurdžius greičiau sugniūžta ir vergiškai nusilenkia, nes mano, gal priešas labiau pasigailės, o šviesaus idealisto dvasia nesiderina su verguve, jis supranta, kad vergo dalia bus ta pati, ar tu nusilenksi priešui, ar su juo kovosi. Dėl to jis geriau žus, bet nepasiduos. Tokio jokia priešo propaganda bei gąsdinimai nepaveikia.

Kova su priešo propaganda. Bendrais bruožais susipažinę su priešo propagandos tikslais bei puolimo metodais, matome, kaip pavojinga, ypač slaptoji propaganda, kuri stengiasi pakirsti tautos dvasinį atsparumą, palaužti valią ir norą gintis. Dėl to, be abejo, su priešo propaganda reikia kovoti, ir toji kova turi vykti organizuotai ir atskirai (individualiai). Ginantis svarbiausia užkirsti priešo propagandai kelią, nuo gandy žmones reikia saugoti, kaip nuo epidemijos, išaiškinti ir parodyti tikrąją propagandos pusę. Kuo greitesnė ir tikslesnė informacija, išaiškinimas, tuo greičiau užsikrėtimas gandais bus lokalizuotas, gandy plitimas bus sulaukytas arba bent sumažintas jų veiksmingumas. Organizuotą kovą turi vesti propagandos įstaigos panašiomis priemonėmis, kurias naudoja ir puolamoji propaganda. Prieš prieš agentų tinklą reikia turėti savosios propagandos vykdytojų tinklą. Mūsų sąlygoms geriausia tiktų šiam reikalui panaudoti organizacijas, ypač gal šaulius, iš kurių reikia paskirti ir mažiausiuose provincijos centruose sekėjus — stebėtojus, kurie visus atsirandančius gandy rinktų, aiškintų ir perduotų į centrą. Svarbu vietoj praveisti mažą kvotą, iš kur tie gandai kilo, kas juos paleido. Centro propagandos įstaiga, išaiškinusi ir nustačiusi gandy bei žinių kilmę, pasinaudodama spauda ir radiju, tų gandy vertę ir prasmę išaiškina visuomenei, atremia, juos pasmerkia. Žinoma, į visus smulkius prasimanymus, paprastai tariant „pletkus“, nėra galimumo ir reikalo atsakinėti, bet svarbesni, keliantieji pavojų rimčiai ir veikiantieji žmonių jausmus, turėtų būti nedelsiant išaiškinti ir sukompromituoti. Iki šiol geriausia ir galingiausia priemonė — radijas tam tikslui pilnai nebuvo išnaudojamas, greitos informacijos vis pasigendama.

Individualinėj kovoje svarbiausi ginklai: pilietinis sąmoningumas, kultūringumas ir drausmingumas. Karinis tautos pasirengimas turi apimti ir dvasinio karo sritį. Antanas Smetona taip moko: *kariškai auklėtis nereikia vien kariškai rikiuotis, vaikščioti, mokėti vienokią ar kitokią ginklą vartoti, tai gal ir svarbiausia. Kariškai auklėtis, sakyčiau, yra kareiviškų dorybių įsiimti: drąsos, ryžto vikrumo, ištvermės ir, kas svarbiausia, drausmės kiekviename darbe ir žygyje. Pilietinis drausmingumas reikalauja valdyti savo žmogiškas silpnybes, savo jausmus, vaizduotę, smalsumą. Reikia atminti, kad priešas kaip tik tas silpnybes išnaudoja, jo propagandai tai svarbiausi taikiniai. Dažnai ir be blogos valios priešo propagandai talkininkauja šios žmogaus prigimties silpnybės:*

1. Noras pasidalinti žiniomis su kitais;
2. Noras pa-

tenkinti savo smalsumą sensacijomis; 3. Noras būti pirmu žinių pranešėju; 4. Kokio nors įvykio ar nelaimės atveju noras sužinoti tikruosius kaltininkus, įvykio priežastis; 5. Noras bendrauti su aukštesniais, autoritetingesniais ir tuo pasigirti, pasirodyti daugiau žinančiu ir t. t.

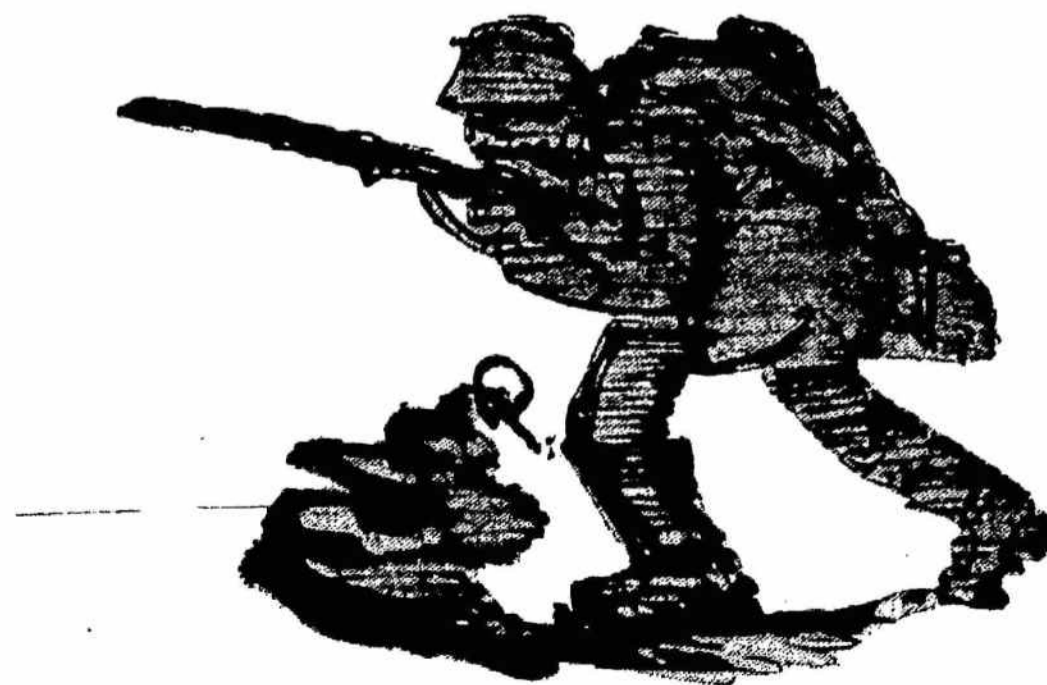
Tai našiausia prieš propagandos dirva, į kurią mestas grūdas auga, bujoja ir duoda puikiausius vaisius. Jeigu ramiam laike šios žmogaus silpnybės ne taip pavojingos, tai pavojų metu jos labai daug bloga pridaro. Kelia nerimą, erzina, palaiko nuolatinę baimę, sukelia apatiją. Žmogaus smalsumas nešioja gandy žaibo greitumu, ir kas blogiausia, kad blogi gandai dažnai perduodami viens kitam patylomis, iš ausies ausni: „Ar girdėjai, ar girdėjai?“ — gal nesąmoningai jaučiant, kad daromas nusikaltimas. Į ausį šnibžda tik prieš agentas, o jeigu kas nekaltas jaučiasi, tekalba atvirai, drąsiai. Kiekviena atėjusi žinia reikia kritiškai įvertinti, pasverti ir, jeigu kyla abejonių, širdin nėra ko imtis; geriausia ją užmiršti arba palaukti paaiškinimų iš tikrų šaltinių.

Be abejo, sunkiais momentais kiekvienas turi teisę rūpintis, sielotis kylančiais pavojais, kitaip ir negali būti: indiferentiškumas būtų blogas reiškinys. Kiekvienas nori gauti kuo daugiau ir tikresnių žinių, išsiaiškinti padėtį. Dėl to kitą sykį piliečiai gal ir nekalti, jeigu tų žinių negauna ir turi maitintis gandais. Bet visuomet reikia rasti ribą, turi save kontroliuoti, susivaldyti. Ieškojimas vien pasotinti smalsumą nieko gera neduos. Dažnai ir oficialūs organai dėl suprantamų priežasčių visų žinių kai kurį laiką skelbti negali; tatau reikia suprasti ir susivaldyti, pakęsti.

Baigdamas priminsiu praėjusių metų kovo dieno mis pasakytus b. gen. Raštikio žodžius, kuriuos reikia gerai įsidėti galvon: „*Labiau ir energingiau stiprinti moralinius ginklus, visų piliečių kultūrinį, moralinį ir tautinį atsparumą ir susipratimą. Griežčiau laikytis sąmoningos drausmės ir kultūringos tvarkos, nes tai yra kaip kariuomenės, taip ir visuomenės jėgos ir stiprybės reiškinys.*“

Taigi daugiau dvasinės stiprybės, imkime pavyzdį iš 1919—20 m. savanorių kovų didvyrių, žuvusių karžygių, kurių dvasios nepalaužė nei gausingesnis priešas, nei bandymai kuriamą valstybę sprogdinti iš vidaus, nei visi kiti sunkumai. Ryškiau pabrėžkime 20-ties metų laisvo gyvenimo pasiektus laimėjimus.

Gen. št. plk. ltn. Šepetys

Pėstininkų žvalgymas

(Žiūr. „Kario“ Nr. 15)

9. Ryšio laikymas žvalg. patruly. Pirmiausia ryšį turi laikyti tarp savęs žvalgai (krypties su šoniniais ir atvirksčiai). Atviroje vietoje su branduoliu žvalgai palaiko akies ryšį (sutartiniais ženklais). Branduoly patrulio vadas turi paskirti atitinkamus kovotojus žvalgų sekėjais. Raižytoje vietoje tarp branduolio ir žvalgų — ryšiai laikomi „grandinėle (nedaugiau 2 žm.).

10. Žvalg. patrulio veiksmai įvairiose sąlygose:

1. miške, 2. gyv. vietose, 3. naktį.

a) Artinantis prie miško, žvalgai atsargiai įeina į miško iškyšulius. Juos išžvalgo. Paskiau juos, prie vietos taikydamosis, įslenka branduolys. Miške branduolys gali būti vedamas saujoj arba dvilype vorele. Žvalgus reikia siųsti tokiaime atstume, kad galima būtų palaikyti akies ryšį. Visi kovotojai turi užsidėti durtuvus ir paruošti granatas.

Nedidelius miškelius, krūmus, aukštus pasėlius žvalg. patrulis gali apeiti tik juos išžvalgęs. Be to, mišku einant reikia apsisaugoti ir iš užpakalio.

b) Jei uždavinys nenurodyta kaip elgtis, tai žvalg. patrulis, kad ir nedideles gyv. vietas ar atskirus vienišius turi gerai išžvalgyti. Pirmiausia juos gerai išžvalgo žvalgai ir tik paskui į juos įeina branduolys.

Šiame straipsny dedamame vaizdely galite išžiūrėti, kaip žvalgai žvalgo gyvenvietę, o branduolio keli kovotojai su lengvuju kulkosvaidžiu pasiruošę juos paremti.

Kartais žvalg. patruliai gyv. vietų vengs (jei leis uždavinys). Bet svarbiausia, išėjus iš gyv. vietų, reikia tvarkytis taip, kad gyventojai negalėtų „perdaug žinoti“, ką veikia patrulis ir kokia jo veikimo tikroji kryptis (vengti atidavinėti įsakymus gyv. vietose).

c) Bet žvalg. patrulio (kuris paprastai veiks atskirai) veiksmai naktį turi būti ypačiai atsargūs, kad patrulis nepakliūtų į pasalas ir nepaklystų. Be to, naktį veikti daugiau ausimis nei akimis. Svarbu tylėti. Mokėti be triukšmo atsigulti, atsikelti ir eiti (lengvai). Nežinomoj vietoj imti palydovus. Kryptį laikyti pagal kompasą arba pagal dienos metu išžiūrėtus ryškius vietos daiktus. Slinkti glaudesnėm rikiuotėm (tinka vorelė). Švystelėjus raketai ar prožektoriumi, tuojau gulti ant žemės. Saugotis pasalų, būti narsiems ir sumaniems. Turėti paruoštus durtuvus ir granatas, nes tik tie ginklai gali išgelbėti staigiai susidūrus su priešu.

P a s t a b a. Čia atskirų žvalgų slinkimo technikos teorinių žinių neduodu todėl, kad paprastai jos suteikiamos per vieninį mokymą.

II. ŽVALGOMOJO PATRULIO VEIKIMO TECHNIKA

Dalį teorinių žinių, kaip veikia patrulis, daviau anksčiau. Toliau paliesiu patį pasirėngimą žvalgyti ir patrulio vado darbo metodą (būdą).

Pratimėlių tektų pravestį taip:

1. Patrulio išėties padėtis (laikas, vieta, iš kur patrulio vadas gaus įsakymą ir kur pats jį atiduos patruliui).

2. Uždavinys (Kuopos vadas patrulio vadui atiduoda įsakymą žodžiu).

3. Žvalgomojo patrulio vado darbas gavus uždavinį: a) uždavinio pakartojimas, b) neaiškumų išsiaiškinimas, c) laikrodžio patikrinimas, d) išmokti uždavinį pagal žemėlapi, kas leistina užsibrėžti (būtinai pasinaudoti žemėlapiu), e) apžiūrėti žmones: ar turi

pilną normą šovinių, granatų, kastuvėlių, žirkles vielai kirpti, sanitarinį paketą, sausą maisto davinį, f) apžiūrėti ginklus (pritaikinti, kad nebarškėtų).

Patrulio vadas turi neužmiršti pasiimti žemėlapi- nę su žemėlapiu, kompasą, laikrodį, žiūroną, rašymo ir braižymo priemones, peilį ir lempuotę (žiūr. L. T. sta- tutą).

4. Patrulio vadas trumpai apgalvoja uždavinį lai- ko ir ploto atžvilgiu, prieš galimumus, kokia vietovė patrulio veikimo kryptis — prieš ir savo galimumai, patrulio priemonės, oras, gyventojai,

5. Tai atlikęs, patrulio vadas atiduoda patruliui (skyriui) įsakymą ir vykdo uždavinį.

6. Ką patrulio vadas turi pasakyti įsakyme?

I. Aplinkybės: a) priešas... b) ką daro mūsų dalys?

II. Uždavinys skyriui (patruliui): ... sudaryti žvalgomąjį patrulį ir žvalgyti...

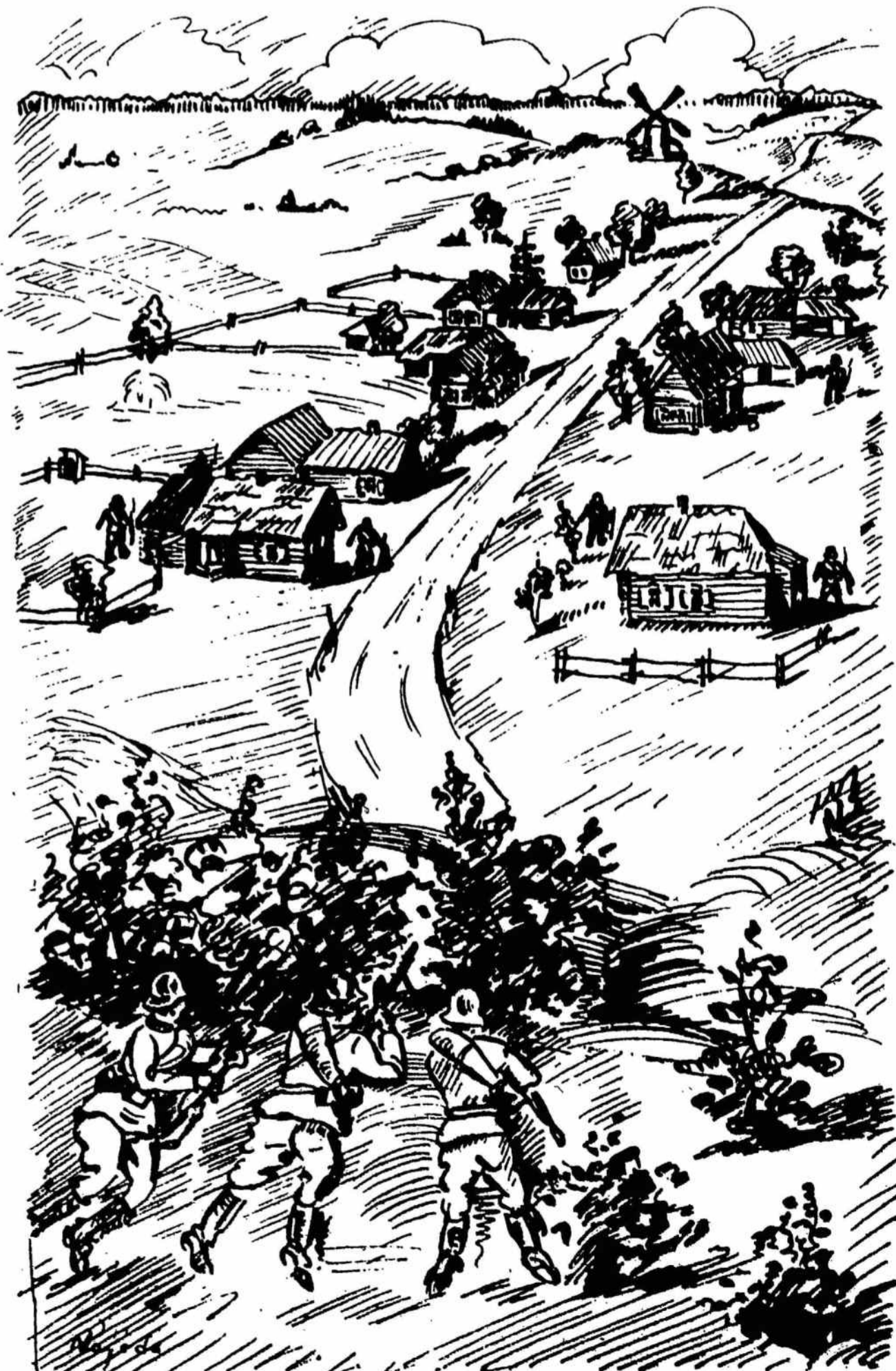
III. Santvarka ir uždaviniai: ... krypties žvalgai, ... dešinieji žvalgai, ... kairieji žvalgai, ... Eil. A. seksi žvalgų ženklus...

IV. Ryšiai: a) kuopos vadas... b) aš prieky — branduolio, c) ryšis tarp žvalgų ir branduolio — akies. Valdysiu: priekinius žvalgus... dešiniuosius... kai- riuosius... d) ženklai: ... e) pavaduotojas tvarky- si branduolį.

V. Evakuacija: Sužeistieji...

Leidimas — šautuvas.

P a s t a b a. Apie pranešimų siuntimą pa- trulio vadas patrulio žmonėms nieko nekalba, tik jam pačiam tai svarbu žinoti. **J. ltn. Buzas**

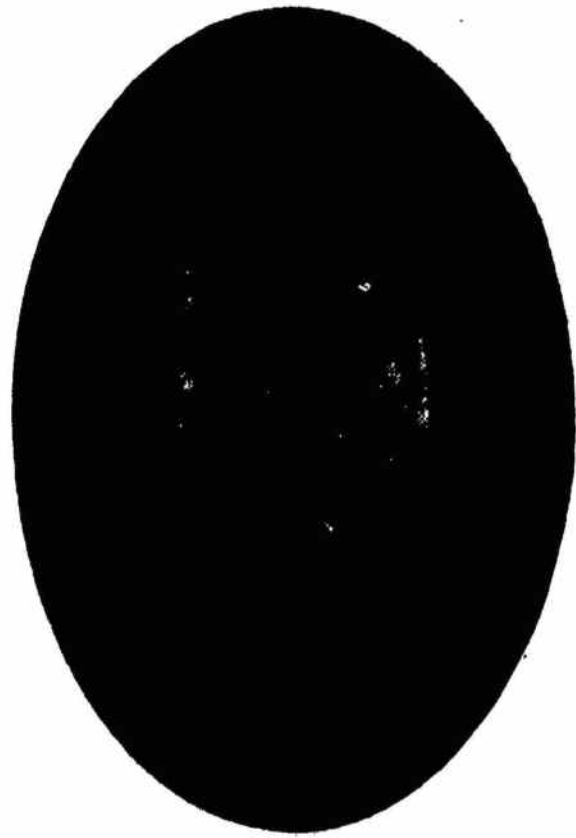
Branducius turi būti pasirėngęs paremti žvalgus

DRĄSA VISUR LAIMI

San. psk. Jonas Kutra gimė 1894 metais Biržų aps. ir vl. Dirvonakių km. Paaugęs baigė rusų pradžios mokyklą ir dvi gimnazijos klases. Didžiojo karo metu buvo paimtas į rusų kariuomenę ir kaip prasilavinęs paskirtas į felčerių mokyklą, kurią sėkmingai baigė. 1915 metais jau buvo vokiečių fronte. Tais pat metais buvo sunkiai sužeistas. 1918 m. grįžo į Lietuvą.

1919 m. kaip sanitarijos puskarininkis buvo mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę ir paskirtas į 1. pėst. pulką.

Su lauko ligonine Jonas Kutra sekiojo pasakui 1. pėst. pulką, slaugydamas sužeistuosius. Būdamas nerikiuotėje, dažnai pats verždavosi eiti žvalgybon, nors jo niekas nesiųsdavo. Išvijus bolševikus, 1. pėst. pulkas buvo pasiūstas prieš bermontininkus. Tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje gavo san. puskarininkio laipsnį, o už pasižymėjimus ties Radviliškiu Vyčio kryžių.

1. pėst. pulko
san. psk. J. Kutra

1919 m. ties Radviliškiu įvyko smarkios kautynės su bermontininkais. Lietuviai labai atkakliai puolė ir laimėjo. Psk. Kutra apie šias kautynes šiaip pasakoja:

— Dar prieš Radviliškio puolimą paėmėme vieną kaimą, kuris yra 4—6 km nuo Radviliškio Šeduvos link. To kaimo vardo nebeatsimenu. Kaimas buvo pilnas bermontininkų ir jį paimti buvo labai sunku, bet mūsų pasiryžimas nugalėjo visus sunkumus: kaimas buvo užimtas. Užėmus kaimą, kuopos vadas pasiuntė žvalgybon penkis kareivius išžvalgyti vietą ligi Radviliškio. Aš pasisiūliau šeštuoju. Kuopos vadas sutiko ir visi išvykome žvalgyti.

Buvo tamsu, nors pirštu durk į akį. Laikėmės kelio, kad nepaklystume, nes visi šiame krašte buvome tik pirmą kartą, todėl apylinkių nepažinome. Jau toli nuo savo kaimo buvome nužygiavę, kai staiga vieškelyje ar šiaip kelyje pasigirdo dundėjimas, lyg kas važiuotų. Dundėjimas vis artėjo. Mes visi pasislėpėme už medžių ir laukėme. Supratome, kad ten bermontininkai ką nors veža. Nebeiškenčiau ir iššoviau triukšmo link. Šoviau pagal nujautimą, nes, kaip jau sakiau, buvo tamsu ir nieko nesimatė. Greit pasigirdo dar didesnis triukšmas. Iššoviau dar keletą kartų. Ėmė ir tie nežinomieji šaudyti, bet nė viena kulka pro mus nepralėkė. Tačiau draugai paliko mane vieną. Nutariau laukti, kol viskas paaškęs.

Dar gerokai pagulėjęs, kai jau vėl viskas nurimo, atsikėliau ir atsargiai slinkau pirmyn ta linkme, kur girdėjau triukšmą. Prislinkęs prie kelio pastebėjau kažin ką ant jo juoduoju. Įvirtau į griovį ir sekiau. Po va-

landėlės, nepamatęs nieko įtartino, prislinkau prie to juodumo ir pamačiau, kad ant kelio bermontininkai paliko du nukautus arklius, lauko virtuvę ir gurguolę, pilną vokiškos lauko kepyklos duonos.

Palikęs šį turtą, vėl slinkau pirmyn. Už kelių šimtų metrų sulūžusioje trobelėje pamačiau mažą žiburėlį. Nuėjau jo link ir atsistojęs prie tvoros norėjau pamatyti, kas ten viduje yra. Man bežiūrint, pasigirdo bėgančio žmogaus žingsniai. Nusigandęs atsigrėžiau. Pamačiau atbėgantį kokį 16 — 17 m. amžiaus vaikną. Jis manęs dar nebuvo pastebėjęs.

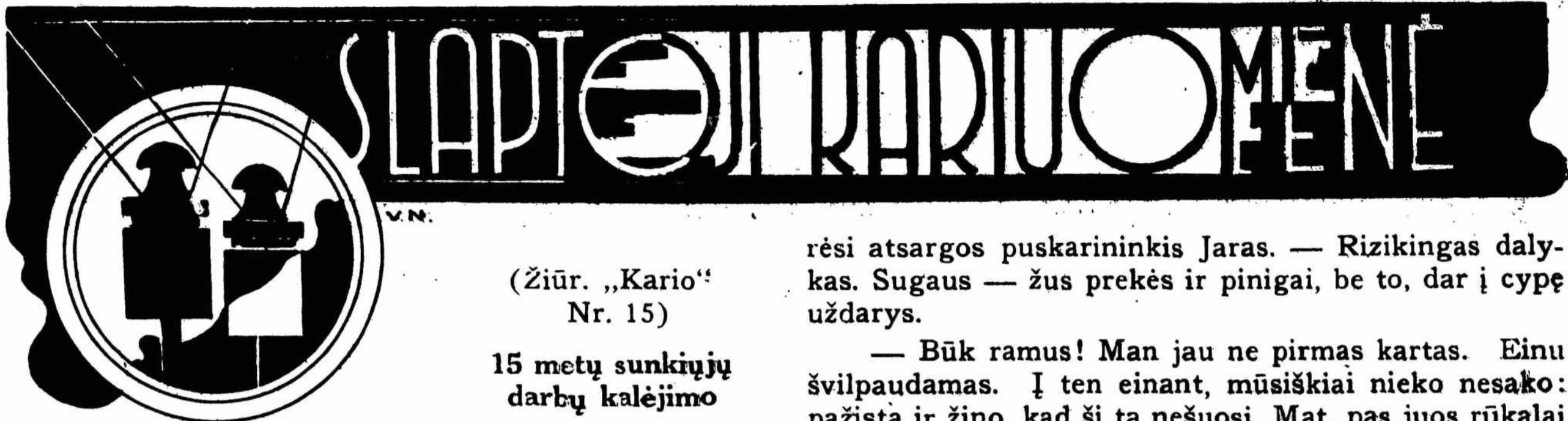
— Stok! — tylomis paliepiu. Šis nusigandęs sustojo.

— Kur buvai? — klausiu. Vaikinas išgirdęs, kad kalbu lietuviškai, suprato, kad esu Lietuvos kareivis. Todėl drąsiai pasipasakojo buvęs kaime. Mano žiniomis, tame kaime buvo bermontininkų lauko krautuvė ir štabas. Vaikinas išaiškino, kad visi iš to kaimo pasitraukę, likęs tik tos krautuvės vedėjas, kuris pamilęs vieno ūkininko dukterį ir nebenorėjęs eiti kartu su bermontininkais. Jo mylimoji jį paslėpusi.

Visa tai buvo gan svarbios žinios. Jas reikėjo tuojau pranešti saviesiems, bet nenorėjau bermontininkams palikti duonos ir virtuvės. Paprašiau vaikiną gauti arklius. Šis, sužinojęs dėl ko reikalingi, bemažant juos atvedė. Arkliai blogi: tik oda ir kaulai. Kartu su arkliais atėjo ir daugiau ūkininkų bei jų mažamečių vaikų. Mūsų susidarė jau nemažas būrelis. Įkinkėme du arklius į lauko virtuvę ir du į gurguolę. Tačiau vėl bėda: nežinau kur stovi mūsiškiai. Gerai, kad žinojau to kaimo vardą; pasakiau jį ūkininkams, ir visi tuojau nudardėjome jo link. Arkliai sunkiai tempė vežimus, dažnai teko ir mums savo pečius priremti. Bet vis dėlto apyaušry pasiekėme saviškius. Čia tuojau kuopos vadaui atraportavau, ką girdėjau ir mačiau, pasakiau, kur paslėptas bermontininkų lauko krautuvės vedėjas, ir kad mano draugai — žvalgai, palikę mane vieną, pabėgo.

Kuopos vadas tuojau pasiuntė vieną būrį užimti tą kaimą, atvežti lauko krautuvę ir suimti tos krautuvės vedėją. Bermontininkas, krautuvės vedėjas, pasirodė esąs didelis bailys, nes drebėdamas išpasakojo viską apie saviškius, ką tik jis žinojo. Atvežtoje lauko krautuvėje radome daug tabako, papirosų, cigarų, vyno, konjako ir kitokių gėrimų bei kitokio turto.

Pailsėję traukėme Radviliškio link, kuriame dar tebebuvo bermontininkai. Reikėjo juos iš ten iškrapštyti. O jie ten buvo stipriai įsistiprinę, ypač vėjiniame akmenų malūne, kuris stovėjo prieš Radviliškį ir buvo lyg ir nepaimama tvirtovė. Jame bermontininkai buvo pastatę savo kulkosvaidžius. Pradėjus mums pulti, mūsų link buvo pradėta mėtyti sviediniai. Zvimbiančių kulku nebijojome, bet sviediniai, kurie piktai šnarėdami lėkė virš mūsų galvų, mus visus spaudė prie žemės. Laimė, kad jie tai neprilėkdavo, tai perlėkdavo. Todėl išsipylę vilnin, trumpais perbėgimais artėjome prie malūno. Deja, priešas atidengė tokią pragarišką ugnį, kad bet koks žingsnis į priešakį buvo neįmanomas.

(Žiūr. „Kario“
Nr. 15)

15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo

Štai vienas pavyzdys, kuris parodo, kaip atsarginiai yra įtraukiami į valstybės išdavimo darbą.

Atsarginis Jaras jau dvi savaitės, kai grįžęs iš kariuomenės. Karinę prievolę jis atliko priešlėktuvinėje rinktinėje. Jaro atsargos liudijime buvo įrašyta jaun. puskarininkio laipsnis. Atsarginis jokio amato nemokėjo, taigi pasiliko tėvo ūkyje žemę dirbti. Jo tėviškė buvo netoli pasienio, vos 4 km. Nespėjo atsarginis nė apsidairyti, kaip štai ir didžiosios šventės atėjo.

Šiltas Velykų šventvakaris. Šiandien Deveikiuose pas Rutką pasilinksminimas. Ar iškęs atsarginis Jaras ten nenuvykęs? Jau bus greit metai, kaip atsarginis Jaras nematęs savo draugų ir nešokinęs apylinkės merginų.

Pasilinksminimas pačiame įkarštyje. Rutkos pirkia pilna jaunimo. Armonikos garsai ir besilinksminančių klegesys toli aidi iš erdvios sodiečio pirkios. Kitame pirkios gale atsarginis Jaras ir Rutkos sūnus, sėdė prie pusbonkio ir užkandos, traukdami po stikliuką, kažką svarbaus aptaria. Atsarginis Rutka Česlovas, praeitą rudenį grįžęs iš kariuomenės, jau spėjo įeiti į seno gyvenimo vagą. Rutka tarnavęs gusarų pulke grandiniu.

— Aš tau sakau, kad geras kostiumas mūsų pinigais kainuoja apie 60 litų, — įtikinėjo atsargos grandinis naujai sugrįžusį. — O skalbiniai ir kitos medžiagos tai beveik už centus.

— Tai kad tuo tarpu dar šiaip taip apsirengęs. Nenorėčiau drabužiams visą savo atsargą išleisti,—spy-

Vadas įsakė pasitraukti. Palengva pasitraukėme. Didesnių nuostolių neturėjome. Greitai po to buvo susijungta su baterijos vadu. Vos sužinojęs, kad mums reikalinga jo pagelba, jis atvyko pas mus, o paskum jį buvo nutiestas telefono ryšis su baterija. Art. karininkas pats užlipo ant trobos stogo, užsiglaudė už kamino, apžvalgė malūną ir padavė pirmąją komandą telefonu. Pirmasis sviedinys neprilėkė, bet visi kiti taip ėmė duoti tiesiog į malūną, kad iš jo net dūmai rūko. Malonu buvo žiūrėti, kaip iš jo bėgo panikos apimti bermontininkai, palikę savo ginklus, aprangą ir kitą turtą. Jie subėgo į Radviliškį, ir mums nebuvo žinoma, ką jie ten veikia. Todėl prie miesto artėjome pamažu ir atsargiai.

Visai arti miesto vienas kareivis pasiskundė san. psk. Kutrai, kad jis tik keletą šovinių beturįs. San psk. Kutrai greit dingtelėjo, kad gal ir kiti kareiviai jau nebeturi šovinių. Paklausė vieno, kito, ir gavo tokį pat atsakymą. Blogai. Kareiviai, susikirtę mieste su priešais, liks be šovinių ir gali žūti. Kutra skubiai surado būrio vadą jaun. karininką Ciunių ir jam pranešė, kad kareiviai pritrūkę šovinių. Būrio vadas per viršilą užklausė visus kareivius, ar jie turi šovinių. Gavo neigiamą atsakymą. Tuomet visi kiek pasitraukė atgal ir skubiai buvo atvežta šovinių. Aprūpinus kareivius šo-

rėsi atsargos puskarininkis Jaras. — Rizikingas dalykas. Sugaus — žus prekės ir pinigai, be to, dar į cypę uždarys.

— Būk ramus! Man jau ne pirmas kartas. Einu švilpaudamas. Į ten einant, mūsiškiai nieko nesako: pažįsta ir žino, kad šį tą nešuos. Mat, pas juos rūkalai labai menkos rūšies. Na, o grįžtant — anie užsimerkia. Menkniekis. Pasitikėk manimi! O jeigu tau reikia, galiu kelis desėtkus paskolinti. Apie gražinimą nesirūpink. Turiu susitaupęs. Na, tai sveiks! — pakėlė Rutka taurelę, rodydamas įsitikinimo, kad draugą įkalbėjęs.

Atsarginiai išlenkė po vieną. Tuo tarpu prasivėrė durys ir įbėgo šviesiaplaukė, nuo šokių įkaitusi Zabulionių Marytė.

— Štai kur jiedu! O mes jau seniai jūsų ieškome, Begėdžiai. Ten visi linksminasi, o judu čia užsidarę namine nuodijatės. Turėkit proto! — barė juodu Marytė. — Antanuk, niekas ten nemoka tango. Norėčiau su tavim pašokti, — jau švelnesniu balsu kreipėsi į atsargos puskarininkį Zabulionytė. — Aš manau, kad tu ten sostinėje ne vienus padus nutrynei tango bešokdamas. Pamokytumei ir mus. Einame, — tarė ji lipšniai ir paėmusi puskarininkį už rankos traukė prie durų.

Tik pirmą valandą ryto baigęs linksmintis jaunimas skirstėsi į namus. Česlovui Rutkai vis rūpėjo nebaigtas pasikalbėjimas. Jis visą vakarą tykojo Jarą, bet jį nepermaldajamai buvo įkibusi Marytė. Jam rūpėjo išgauti draugo paskutinį sutikimo žodį. Ir tik besirengiant į namus, jie sugriebė Jarą už rankos ir, išsivedę į kiemą, patylomis kalbėjo:

— Klausyk, Antanai. Ketvirtadienį pavakare aš pas tave užėisiu. Būk namie. Dabar nieko negalvok, bus viskas tvarkoje.

viniais, buvo užimtas Radviliškis. San. psk. Kutra, prisiminęs kautynes ties Radviliškiu, pasakoja:

— Kaunantis ties Radviliškiu labai šalo. O Lietuvos karių daugumas neturėjo pirštinių, todėl daug kas nušalė rankas. Bet visa tai nenumušė kareivių nuotaikos ir jie sušalusiais pirštais spaudė šautuvo gaiduką ir siuntė priešui mirtį. Tik paskiau, užėmus Radviliškį, buvo labai daug darbo, kai teko jų rankas gydyti. Taip pat buvo daug sužeistų karių ir civilių gyventojų. Civiliai buvo sužeisti einant kautynėms miesto gatvėse... — Už pasižymėjimus kautynėse Kutra apdovanotas Vyčio kryžium.

San. psk. Jonas Kutra iš kariuomenės paleistas 1923 m. sausio 1 d. Žemės reformos metu, kaip Vyčio kryžiaus kavalierius, gavo Liekniškių (Utėliškių) dvaro laukuose žemės sklypą (Biržų vl.) ir jame gražiai ūkininkauja.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie san. psk. J. Kutrą: „Eil. Pijus Zaveckas ir feldšeris Jonas Kutra, puolant prieš patranką, pirmieji ėjo prieš link. Neatsižvelgdami į smarkią prieš patrankų, kulkosvaidžių ir minosvaidžių ugnį, visą laiką buvo grandinėje ir karščiausių kautynių metu kiekvienam sužeistajam teikė pagalbą“.

J. Biržys

Antanas dar kažką norėjęs sakyti, bet Rutka sugriebė jo ranką ir paspaudęs patraukė jį link pirkios durų. Tuo tarpu prie jų jau buvo besiantinanti Marytė, kurią atsargos puskarininkis buvo pasižadėjęs palydėti į namus.

— Tai sutarta? — paklausė atsargos grandinis.

— Tegu bus sutarta, — atsakė atsargos puskarininkis.

Jau švito, kai Jaras, palydėjęs Marytę, grįžo į namus. Jis visai ir nepajuto, kaip prabėgo keletas tarpšventinių dienų. Ketvirtadienį pavakare, kaip buvo sutarta, atsirado ir Česlovas Rutka. Atsargos puskarininkis Jaras dar ir dabar svyravo. Jis vis kalbėjo Rutkai, kad esą neapsimoka tokiais dalykais užsiiminėti. Nes jeigu nepavyktų ir jų darbas iškiltų viešumon, tai būtų labai negražu ir jis neturėtų kur akių dėti. Bet Česlovas Rutka jau buvo įgudęs šiuose reikaluose ir jam neilgai tetruko atsargos puskarininkį Jarą prie sutikimo palenkti.

Kai pradėjo temti, atsarginiai leidosi administracijos linijos link. Ketvertas kilometrų nueiti buvusiems kareiviams — vieni juokai. Tačiau Rutka pasuko kiek į šoną, paaiškindamas:

— Man geriausiai žinomas ir mažiausiai pavojingas punktas ties Kirgeliais. Ar pats ten, anoje pusėje, turi giminių? — paklausė jis Jarą.

— Yra kažkokia tolima seserėčia. Apie 5 — 6 kilometrai nuo sienos, Puodžių kaime, — atsakė Antanas Jaras.

— Visais atvejais, kas bepaklaustų, sakyk, kad cini į aną pusę giminių aplankyti, — mokė jį Rutka.

Apie 9 valandą atsarginiai nepastebėti perėjo administracijos liniją. Nedideliame vienkiemyje, apie du km nuo sienos, jiedu apsistojo nakvynei. Šeimininkai Rutkai buvo geri pažįstami, nes jis ne kartą pas juos jau buvo apsistojęs.

— Na ir miegi, Antanai, kaip namie! — pažadino atsargos puskarininkį Jarą grandinis, paliesdamas jį už peties. — Žinai, reikia skubėti. Traukinys į S išeina 7 valandą, o iki stoties dar geras gabalas kelio. Puskarininkis mėgino spirtis, kad nereiktų į S važiuoti, bet Rutka jį nuraminęs, net kelionės išlaidas žadėjęs padengti. Svetimąja valiuta Česlovas Rutka buvo apsirūpinęs dar namuose, iškeisdamas litus pas vieną miestelio žydą. Kol atsarginiai apsirengė, šeimininkė jiems iškepė kiaušinienes. Paskubomis užkandę ir išgėrę po stiklą kavos, jiedu išdrožė į stotį.

Jau dvylika metų praėjo, kai atsargos puskarininkis Jaras buvo matęs S miestą. Tada jis turėjo vos 10 metų. Jam pirmą komunią priėmus, jo motina navedė jį, kad pasimelstų prie Aušros Vartų.

Pusę devintos jų traukinys sustojo S stotyje. Mieste dar vis jautėsi šventadieniška nuotaika: buvo daug žmonių tiek miestiečių, tiek iš kaimo. Rutka įbruko atsargos puskarininkiiui Jarui 100 vienetų svetimosios valiutos banknotą, sakydamas, kad geriau kiekvienam savo pinigus turėti. Atsiskaitysią grįžę į namus.

— Štai čia ir manufaktūros krautuvė! — tarė grandinis, sustodamas ir rodydamas į duris vienos nedidelės parduotuvės. — Čia gausime ko tik reikės.

Krautuvės savininkas buvo ne katalikas. Rutka nurodinėjęs kurių prekių reikalinga pirktis. Kainų skirtumuose jiems padėjęs susivokti pats savininkas, kuriam tie reikalai buvę irgi gerai žinomi. Už poros

valandų atsarginiai, apsirūpinę reikalinga medžiaga, užėjo į restoraną, netoli stoties, užkasti. Traukinys jiems reikalinga kryptimi išeina tik už trijų valandų. Taigi jie turėjo gražaus laiko. Palikus daiktus restorane ir išėjus į gatvę, Rutka pasisakė turįs svarbių reikalų mieste: jo mamytė susirgusi ir prašiusi nuo jos tetos parvežti kažkokių žolelių, kurios prieš metus esą labai gerai ją pagydžiusios. Tik adresą tetos mamytė gerai neprisiminusi tai gal reikės ilgai klaidžioti, kol susirasias. Todėl nenorįs bereikalingai draugą varginti. Atsiskyres nuo Jaro, Rutka pasuko į didžiąją gatvę ir kiek dar paėjęs, dingo vieno namo vartuose. Tai buvo žinių rinkimo įstaiga.

Jau temo, kai vežęs juos traukinys sustojo L stotyje. Čia atsarginiams reikėjo išlipti. Toliau atsarginiai pasileido pėsti. Po gero pusvalandžio jie pasiekė vienkiemį, kuriame praeitą naktį buvo apsinakvoję. Rutka sakęsis pamiršęs šeimininkei už nakvynę ir pusryčius sumokėti, todėl valandžiukei užbėgsias ir netrukus grįšias. Ir tiesa, ilgai netrukęs, pasirodė Rutka, kurį į kiemą išlydėjo pats šeimininkas. Jau buvo visai tamsu. Vienkiemiuose buvo jau uždegti žiburiai. Atsarginiai leidosi toliau link administracijos linijos, laikydami griovių ir ežių. Netrukus netoli iš kairės pasirodė naujas miestietiškos išvaizdos namiukas — tai sargybos būstas...

Apie 10 valandą vakaro atsargos puskarininkis Jaras, grįžęs į namus, lengvai atsiduso. Pirmas žygis buvo visai nusisekęs.

— Bepigu su Rutka. Jis žino kiekvieną priedangą, krūmą, sargybinių vietas ir net jų takus, — galvojo atsarginis, guldamas į lovą.

Kitą dieną kontrabandinės prekės buvo parduotos, žinoma, su laukiamu uždarbiu. Tas atsargos puskarininkis Jarą visai gerai nuteikė. Lengvo uždarbio vyliai nesulaikomai brovėsi į jo galvą. — Koks čia nusizengimas? — galvojo atsarginis. — Juk nevagiu, o perku ir parduodu kaip ir kiti. Gal kiek ir skriaudžiu valstybę, bet dėl kelių litų negi sugrius kraštas. Niekai! — įtikinėjo save atsargos puskarininkis, kol pagaliau nuraminęs sąžinę įsitikino, kad jis tuo valstybei didelės žalos nedaras. Ir kada pirmadienį, kaip buvo sutarta, pas jį vėl atvyko į naują „kelionę“ Rutka, atsargos puskarininkis Jaras jau nebuvo reikalingas naujų įkalbinėjimų. Šį kartą buvo nusistatyta į aną pusę vykti ne „tuščiomis“.

Temstant atsarginiai jau buvo pasirengę naujon „kelionėn“. Pirktus daiktus jie taip susitvarkė, kad nekristų pašaliniamis į akis. Išėję iš miestelio, atsarginiai pasuko administracijos linijos linkui.

— Juk praeitą kartą mes laikėmės anų medžių? — pastebėjo atsargos psk. Jaras, kai jiedu jau buvo pasiekę sargybų liniją.

— Nekalbėk balsiai! Sargybiniai gali nugirsti, — sudraudė jį Rutka.

Atsargiai žengdami ir laikydami tylą, atsarginiai dar paslinko apie šimtą metrų. Atrodė, kad savųjų sargybų linija jau turėjo likti užpakalyje. Staiga Rutka sustojo ir nusikeikė.

— Vieną paketą iš po švarko pamečiau! — tarė pikta jis ir, išsitraukęs kišeninę lemputę, ėmė šviesti aplink save.

— Ką tu darai? Užgesyk šviesą! — šaukė nepatenkintas Jaras. Bet Rutka neskubėjo šviesą paslėpti, o tik kelis kartus aplink pasišvaistęs, pagaliau užgesintą lemputę įsikišo į kišenę.

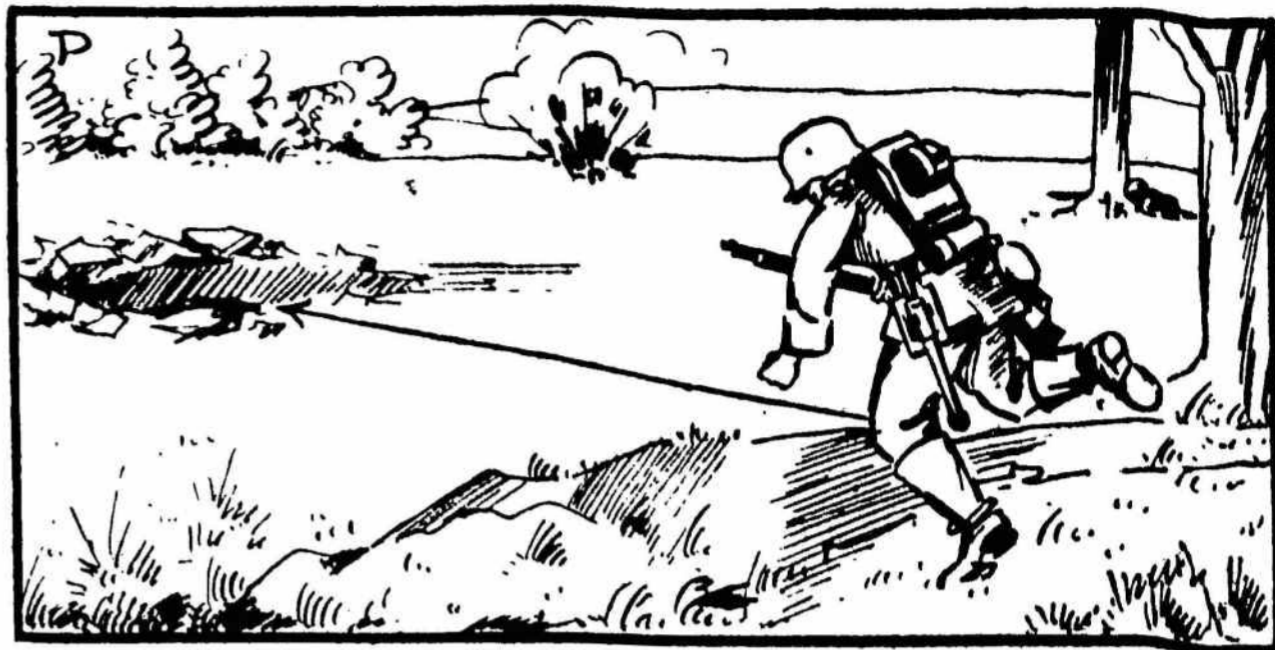
JUDESYS PRIEŠO UGNIES ĮTAKOJE

Kovotojas, nežiūredamas prieš ugnies, turi slinkti pirmyn

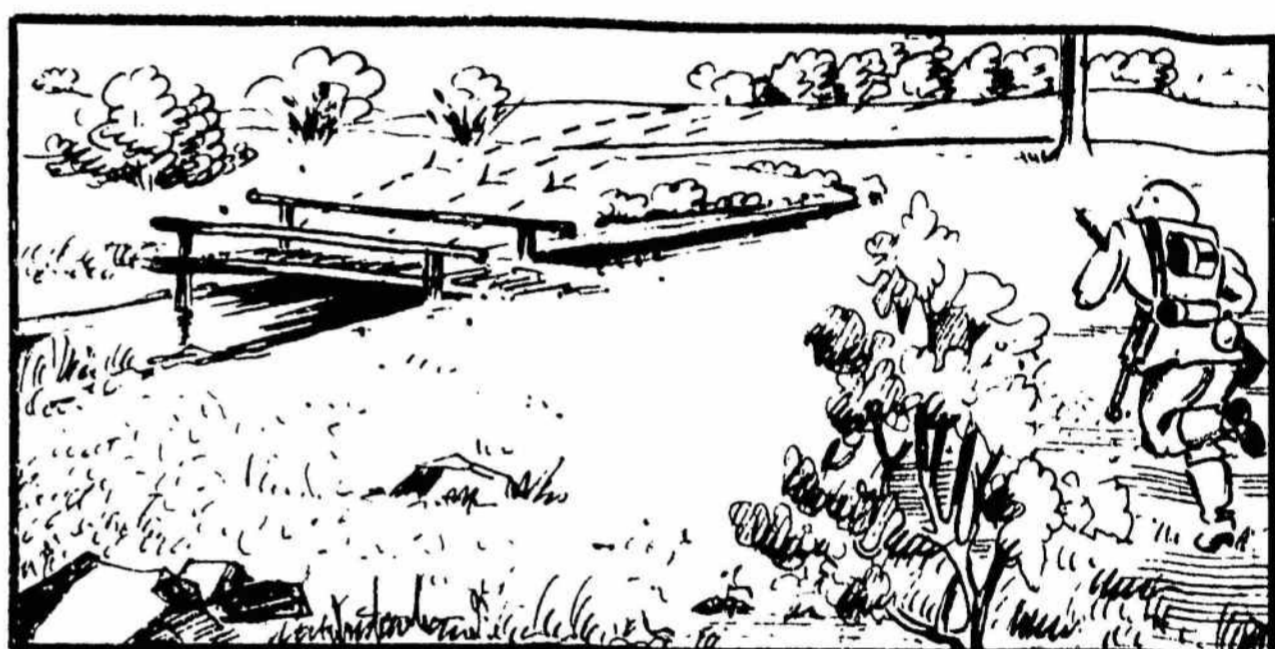
Blogai!

Gerai!

Priedangos neturi kovotoją nuvilioti nuo slinkimo krypties. Kovotojas iš anksto numato ugniavietę ir kelią į ją, greit pakyla iš savo vietos ir staigiu šuoliu užima naują ugniavietę

Kovotojas vengia, kiek gali, prieš šaudomųjų plotų

Slinkdamas, kovotojas panaudoja visas galimas prieigas į priešų pusę

— Stok! Kas čia? — staiga pasigirdo svetima kalba griežtas ir įsakantis balsas. Buvo girdėtis ir ginklo žvangėjimas.

— Sargybiniai! — dingtelėjo Jarui mintis. Jis instinktyviai pritūpė ir apsidairė. Už dvidešimts žingsnių jis pastebėjo dviejų sargybinių siluetus. Norėdamas bėgti, jis pažvelgė į kitą pusę ir pastebėjo kitus du, skubiai besiartinančius prie jų. Bėgimas jau neturėjo prasmės. Kur dėti prekes? — galvojo jisai, bet tuo tarpu prisiartinę sargybiniai, laikydami į juos nukreiptus šautuvus.

Netrukus atsirado ir kiti. Atsarginiai buvo sulaukyti ir nuvaryti į artimiausią sargybos būstą. Sargybos viršininkas, trumpai apklausęs juos, kas tokie, iš kur ir kokių reikalų čia atvykę, uždarė atsargos psk. Jarą į daboklę, esančią tame pat name, o atsargos grandinį Rutką paliko sargybos būste.

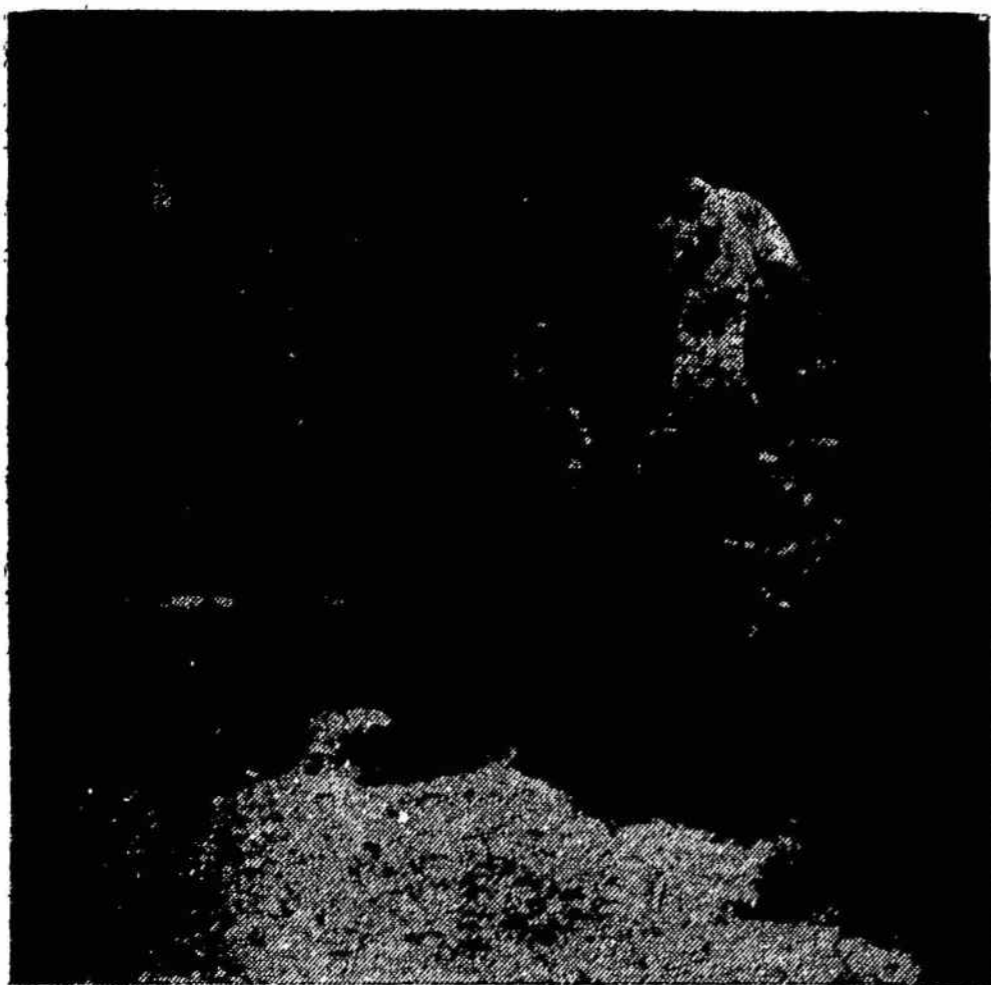
Likęs vienas, ats. psk. Jaras norėjo dar kartą pergalvoti, kaip čia tas viskas įvyko. Taip puikiai viskas klostosi pirmą kartą, o štai, dabar vos tik spėjo peržengti liniją, kaip tiesiai ant sargybinių užšoko. Jam atrodė, kad to nepasisekimo priežastis buvo ta, jog Rutka neatsargiai švaistėsi su šviesa, tuo atkreipdamas netoli buvusių sargybinių dėmesį. Kuriems galams tą šviesą reikėjo degti. Jis buvo įsitikinęs, kad šios nelaimės kaltininkas buvo ats. grandinis Rutka. — Prikalbėjo judošius ir pats įkišo! Dabar viskas velniop, — keikėsi atsargos puskarininkis Jaras, sėdėdamas tamsiame karceryje. Beveik dvi valandas tupėjo čia Jaras, galvodamas apie nelemtą savo būklę ir iš to galinčias būti pasekmes. (Bus daugiau)

VAJUS JAU DAVĖ 1.600.000 LT. GINKLŲ FONDUI!

Mano kelionės įspūdžiai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 14)

Kadangi Amerikoje gyvena lietuviai daugiausia yra kilę iš kaimo, tai ir Amerikoje stengiasi įsigyti netoli miestų kad ir mažus ūkelius (fermas) Be to, dėl patogaus bei pigaus susisiekimo daugumas net savomis auto mašinomis važinėja į miestus dirbti. Tuo būdu turi savo šokią tokią nuosavybę ir susidaro pigesnį pragyvenimą, negu didmiesčiuose gyvendami. Amerikos lietuvių dauguma taupiai gyvena ir daug bei sunkiai dirba (žinoma, kurie turi darbą). Daug kas mūsų gerisi, matydami, kada vieno ar kito kaimynas, po 15 — 30 metų grįžęs iš Amerikos, perkasi didelius ūkius, gražius namus arba net steigia kokias nors verslamones. Tad reikia suprasti, kad tos visos gerovės tokiems žmonėms neatėjo dovanai, o per didelį darbą, vargą ir taupų bei tvarkingą gyvenimą. Amerikoje, kaip didelės laisvės šalyje, gali drąsiai reikšti savo ideologinius bei tautinius nusistatymus, bet ko mažiausios ten teturi teisės darbo žmogus pas darbdavius.

Brooklyn'o katalikų kapinėse

Jei fabrikantui ar kitam darbdaviui darbininkas nepatiko, tai jis jokių darbo inspekcijų ir kitų įstaigų nevaržomas gali jį tuoj atleisti iš darbo. Išrašo darbininkui čekį, kad paimtų uždirbtus pinigus ir pasitrauktų iš darbo. Atleidus iš darbo, nėra kam skųstis ir niekas skundų nepriima. Tuo būdu darbininkas, gavęs darbo, kiek galėdamas stengiasi darbą gerai atlikti ir darbdaviui įtikti. Prie tokių aplinkybių ypač sunkios sąlygos naujai atvažiuavusiems, kada dar ir kalbos, kartais ir darbo nemoka. Jei vieno ar kito greit nepamoksta, tai darbdavis tokio ilgai nelaiko ir atleidžia iš darbo. Jei pasitaiko, kad iš vienos antros vietos tokį darbininką atleidžia, tai krinta jo nuotaika ir pasitikėjimas saviimi, ir jaučiasi apsvylęs.

Dauguma mūsų lietuvių išvažiavo į Ameriką vieni kitus atsiimdami: ar tai giminės, ar geri pažįstami bei kaimynai; vieni kitiems tarpininkavo gauti darbo ir t. t. Bet dauguma sveikų stiprių vyrų, pratusių Lietuvoje lengviau gyventi, Amerikoje, be abejo, turėjo gerai paimti save į rankas ir pasidaryti tomis mašinomis, kokių ten vietos sąlygos reikalauja. Sakoma, kad vargas pagimdo gerovę.

Viena kas man patiko Amerikoje, tai kad ten niekas nesigėdi jokio darbo: eina dirbti kas ką gali ir kas ką gauti. Ten pasitaiko, kad virtuvėje dirba ir studentas, ir paprastas savo rūšies darbo specialistas. Ten tik žiūri, kur daugiau galima uždirbti ir greičiau darbo gauti. Dažnai pasitaiko, kad vaikinai, baigę gimnaziją ir gavę kokioje nors raštinėje mažai apmokamą darbą, jį meta ir eina į fabrikus ar kitas dirbtuves, kad galėtų gauti didesnį atlyginimą.

Amerikos lietuvių, ilgesnį laiką gyvenančių Amerikoje, nors galvosena smarkiai persidirba, bet savo lietuviškųjų tradicijų nepamiršo. Tiek mirusius laidodami, tiek vesdami daugiausia laikosi lietuviškų liaudies tradicijų. Pavyzdžiui, mirus lietuviui, pašarvuotą lavoną išlaiko dieną kitą, kad pažįstami, draugai galėtų lankyti. Po laidotuvių, kaip ir Lietuvoje sodžiuose, Lietuva vaikus, prie kurių dažnai prisideda

atvykusieji svečiai, atsinešdami valgių ir gėrimų, Draugai, pažįstami, organizacijos siūnčia gražius vainikus. Laidojimo visus rūpesčius atlieka laidojimo direktoriai, supranta, paimdami iš turtingesniųjų nemažas sumas. Ar toliau, ar arčiau tektų lavoną lydėti, visuomet veža speciali mašina ir lydi didžiausios virtinės automobilių. Laidojimo automobilis labai gražus ir nedaug tesiskiria nuo dengtų lengvų mašinų. Laidojant pirma važiuoja lengva auto mašina su vainikais, paskui mašina su karstu, o pagaliau visa virtinė auto mašinų. Ir man teko netikėtai dalyvauti vienoje laidotuvėse. Kartą eidamas Brooklyne pro katalikų bažnyčią, radau didelį būrį lietuvių, besikalbančių ir besirengiančių eiti į bažnyčią. Su jais drauge užėjau pasižiūrėti. Radau kunigą, laikantį už numirėlio pamaldas. Aplankiau Brooklyne ir katalikų kapines, kur daugiausia palaidota lietuvių. Kiek ten paminklų, kryžių su lietuviškais užrašais? Kiek ten tūkstančių gerų lietuvių ilsisi? Ir kai paskaitai užrašus, kada miręs ir kokio amžiaus, tai daugiausia pusamžiai vyrai arba moterys 20—55 metų. Sunku būtų nustatyti, kokius atsiskyrimo su šiuo pasauliu priežastys, palyginti, tokių jaunų žmonių. Bet galima daryti apytikrią išvadą, būtent: sunkus darbas, mažas poilsis ir kitos, ypač anglių kasyklose ir įvairiose sunkiosios pramonės fabrikuose dirbusių sąlygos sutrumpina ir taip trumpai žmogaus gyvenimo dienas. Kitų miestų kapinių neteko pamatyti, bet Brooklyno kapinės man padarė gana klaidų vaizdą. Nemažas kalnų plokios žemės gabalas apstatytas didesniais ir mažesniais, puikesniais ir prastesniais kryžiais ir paminklais. Antkapių nematyti, nes ten nesukasama tokių antkapių, kaip pas mus. Palaidoję lavoną, visiškai užlygina duobę ir tik pastato gražesnę ar prastesnę kryžių, o kai kas net paminklą. Kapinėse žemė lygi, žolė laikas nuo laiko apkarpoma. Medžių bei kokių nors dekoracinių krūmų ten maža. Ten kapą gali apšodinti tik mažomis gelėmis. Už žemę kapinėse moka gana brangiai ir gali į vieną duobę laidoti tik 3 mirusius. Neturtingesnieji kartais laidoja į pažįstamųjų išsipirktą kapų vietą. Kada pas mus vos išsilaiko laidojimų biurai, o ten jie puikiai verčiasi. Mirusį lavoną ten tuoj perima laidojimo biurai į savo rankas. Jį ne tik aprenkia, bet tinkamai papuošia, ar nuo ligų suvargusį veidą sutvarko, iškimšdami žandus, nudažydami veidus ar plaukus, padarydami manikiurus ir t. t. Per įvairias avarijas žuvusiam ir žymiai sužalotam, chirurgai padaro reikalingus susiuvimus ir sutvarko bei papildo išdraskytas veido vietas. Žodžiu, visas rūpestis atliekamas laidojimo direktorių, kad lavonas būtų išleistas į amžiną poilsį ko gražiausiai papuoštas. Šią laidojimo tradiciją mūsų lietuviai yra pasisavinę iš vietinių papročių.

Vestuves lietuviai atlieka irgi pas mus priimtomis tradicijomis. Į vestuves eidami kviestieji senesnieji nešasi ne tik savo užkandžių ir išgėrimų, bet svarbiausia visi kviestieji vestuvių dalyviai sumeta jauniesiems pinigų. Kartais ir tikrai gražios sumos surenkamos jaunavedžių gyvenimo pradžia. (Bus daugiau) Mjr. Narušis

Įsisukinėjimo ir pasiaukojimo pavyzdžiai

Šiuo neramiu laiku, kada jau antrieji metai, kai mūsų kraštas ypatingai rengiasi ir ryžtasi ginti savo laisvę, o vis platesni visuomenės sluoksniai savo materialines jėgas ir save asmeniškai skiria saugumo stiprinimui, pastebima kartais gan būdingų sugretinimų.

Štai pereinamųjų metų pabaigoje vienas buvęs mokytojas J. P., kuriam tų pačių metų rugpiūčio 4 d. suėjo 32 m. ir kuris lapkričio 7 d. buvo karinės prievolės komisijos priimtas į kariuomenę, — savo apskrities komendantui rašo:

S k u n d a s

Esu gavęs Trakų apskrities karo komendanto 1938 m. lapkričio 7 dienos liudijimą Nr. ... apie tai, kad karinės prievolės komisijos esu priimtas į kariuomenę.

Tačiau aš turėjau būti paskirtas apsaugon, nes

1) man, kaip pradžios mokyklos mokytojui, karinės prievolės atlikimas buvo atidėtas iki 32 metų amžiaus,

2) 32 metai man sukako 1938 m. rugpiūčio 4 d., dar mokytoju tebesant. Todėl prašau Trakų apskrities karinės prievolės k. nutarimą panaikinti ir mane nuo 1938 m. rugpiūčio 4 dienos paskirti apsaugon. Parašas.....

Pažymėtina, kad minėtas mokytojas mokytojavimo darbą metė po mėnesio, kai tik jam sukako 32 m. amžiaus, vadinasi, kai tik gavo progą išvengti karo tarnybos.

O štai kitas piliečio A. Š. prašymas tam pačiam komendantui, gautas š. m. balandžio 12 d.

LIETUVOS DELEGACIJA IŠVYKO Į KANCLERIO HITLERIO ŠVENTĘ

Balandžio 18 d. vakarė į Berlyną išvyko Vokietijos vyriausybės pakviestieji dalyvauti kanclerio Hitlerio gimimo dienos šventėje kariuomenės vadas generolas Raštikis, Kauno miesto burmistras Merkys ir Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmų pirmininkas Kurkauskas. Kartu su jais išvyko gen. št. pulkininkas Čepauskas ir G. Novickis. Į stotį jų palydėti atvyko Vokietijos įgaliotas ministras Lietuvai Dr. Zechlinas, krašto apsaugos ministras gen. Musteikis, generolai ir kiti aukštieji karininkai, Užsienių Reikalų Ministerijos gen. sekretorius ministras Girdvainis, viceburmistras Rusteika ir kt.

BRITŲ IR PRANCŪZŲ PAREIŠKIMAI. Balandžio 13 d. britų ministras pirmininkas Chamberlainas atstovų rūmuose pasakė kalbą. Pradžioje buvo pažymėta, kad Albanijos užėmimas sukėlė nerimą ir įtempimą Europoje, ypač Viduržemio jūros rytuose. Esą nauja jėgos demonstracija viso pasaulio viešojoje nuomonėje buvo dar kartą giliai pasipiktinusi. Toliau Didžioji Britanija pažadėjo savo pagalbą Graikijai ir Rumunijai, jei jos būtų užpultos ir tų valstybių vyriausybės laikytų reikalinga priešintis savomis jėgomis. Ta pagalba pažadėta susitarus su Prancūzija. Toliau Chamberlainas pažymėjo, kad britų vyriausybė visuomet laikė italų savanorių evakuaciją gyvybiniu britų italų sutarties elementu ir laukia, kad tai bus netrukus įvykdyta. Buvo taip pat priminta, kad su Sovietų Sąjungos atstovais palaikomas kuo glaudžiausias kontaktas. Baigdamas britų ministrų pirmininkas pabrėžė, kad britai visomis jėgomis vykdys savo priemones suburti jėgoms, kurios siekia taikos ir kad yra pasirengę atsispirti agresijai tokiu būdu, kad jų pastangos būtų apvainikuotos pasisekimu. „Šiandien turime sustiprinti savo nusistatymą ne tik tapti stipriems, kad galėtume apginti patys save, bet taip pat dalyvauti, atsistojant greta tų, kurie nutars priešintis, jei jiems grės agresija ar laisvės netekimas“.

— Tą pačią dieną Prancūzijos ministras pirmininkas Daladier paskelbė prancūzų ministrų tarybos nutarimus. Priminęs Prancūzijos nusistatymą palaikyti taiką laisvėje ir garbėje, Daladier pažymėjo, kad Prancūzija ėmėsi karinių priemonių, garantuojančių Prancūzijos ir jos imperijos sienas nuo bet kokių netikėtumų. „Tuo pačiu laiku stengėmės diplomatinio keliu palaikyti taiką, stiprinti solidarumą, kuris turėtų sujungti prieš bendrą pavojų visas valstybes, nusistačiusias išsaugoti savo laisvę. Pasiliekiame nuolatiniame kontakte su Didžiosios Britanijos, Jungtinių Valstybių, Sovietų Sąjungos,

„Gerb. Pone Komendante.

Išgirdęs per radiją ir skaitęs „Karyje“, kad imami savanoriai, aš labai nudžiugau. Esu 25 angoje, tad sumaniau stoti savanoriu. Tik nežinau, ar aš būsiu priimtas ar ne. Esu apsaugoje; aš nežinau, kaip patekau į apsaugą, esu, rodos, sveikas, tik nešioju akinius, bet ne visada, tik kai skaitau, ar kitą smulkesnį daiktą dirbdamas. Aš mačiau, kiek karių nešioja akinius. Aš truputį mokiaus, esu baigęs apie 3 klases. Dirbu ūkyje. Jeigu aš, būdamas apsauginis, dirbu 100 ha ūkyje, tai man užtektų jėgų ir kariuomenėje.

Mylimas Komendante, neatsakykite man, tik man atsakykite laišku kitokių informacijų.

Argi aš liksiu netarnavęs, argi man nerūpi Tėvynė ir jos reikalai. Taip, man rūpi, seku per radiją ir skaitau „Kari“. Aš noriu, kad daug jaunuolių mestų restoranus ir kitas šlykštynes ir eitų Tėvynei į talką.

Prašau man atsakyti laišku, ar apsauginiai galės būti imami ar ne? Aš noriu būti karys, prirengtas svarbesniems Tėvynės uždaviniams.

Su pagarba

Parašas

Šių dviejų pavyzdžių sugretinimu, anaiptol, nenorima ką nors prikišti inteligentams ar konkrečiai mokytojams. Tuo tik norima pažymėti, kad garbingiausios kiekvienam piliečiui pareigos — karo tarnybos vengimas ir atitinkamos kombinacijos yra griežtai smerktinos visuose lietuviškos visuomenės sluoksniuose, nežiūrint, kur tai pasireikštų. Tačiau visiškai suprantama, kad ypač šiuo metu, kada viso pasaulio lietuviai — ne Lietuvos piliečiai šių dienų politinių ir karinių įvykių sujaudinti, pareiškia ryžtingą norą vykti į savo tikrosios Tėvynės karių eiles ginti Lietuvos žemę, tai, nors ir tik vieno kito, Tėvynėje gyvenančio lietuvių įvairiausių lengvatų karo tarnybai išvengti ieškojimas ir atkaklus jų panaudojimas, dargi šviesuoliui — bet kuriuo metu yra tikrai nedovanotinas.

Tikrai džiugu, kad čia pat atsiranda ir gražių kilnaus pasiaukojimo pavyzdžių, kurie savo nuoširdžiu skaidrumu visiškai nustelbia vieną kitą žodinio „vyriškumo“ ir „patriotizmo“ pavyzdį.

Lenkijos ir Balkanų Santarvės vyriausybės. Prancūzų vyriausybė skiria kuo didžiausią reikšmę įspėti prieš bet kurį mėginimą jėga ar grasinant jėga pakeisti status quo Viduržemio jūroje ir Balkanų pusiasalyje“. Toliau buvo duota Rumunijai ir Graikijai ypatingų patikinimų, kad jei jos užpultos nutars priešintis, tai joms bus suteikta visa prancūzų parama. Prancūzų ir lenkų santarvę patvirtino prancūzų ir lenkų vyriausybės ta pati dvasia.

Vokiečių spauda dėl Chamberlaino kalbos pasisakė labai aštriu tonu, esą niekas negalys daugiau tikėti anglų taikingu, o Chamberlainas atvirai pripažino savo tikslus apsupti Vokietiją. Jaunos Europos tautos nesiduosiančios paveikiamos šio triukšmo, nes jos esančios realistės. Taip pat pabrėžiama, kad britų ir prancūzų deklaracijos nerodančios pasitikėjimo ir ramumo. Kituose Europos ir Amerikos politiniuose sluoksniuose šie britų prancūzų pareiškimai buvo suvokti su pasitenkinimu.

ROOSEVELTO KALBA IR JO TELEGRAMOS HITLERIUI IR MUSSOLINIUI. Pirmininkaudamas Panamerikos sąjungos vadovybės posėdžiui, Rooseveltas balandžio 14 d. pasakė kalbą. Pradžioje pažymėjo, kad apie pusę šimtmečio Amerikos respublikos dirbo drauge, keldamos kultūrą ir palaikydamos taiką. Dėl kai kurių Europos valstybių tariamo apsupimo Rooseveltas pareiškė, kad taikingai tautai iš kitų taikingų tautų toks pavojus negalys grėsti. Pergalės svajonės amerikiečiams atrodančios juokingos ir nusikalstamos, nes argi tautos savo likimui realizuoti negalinčios rasti geresnių metodų už tuos, kuriuos vartojo hunai ir vandalai prieš pusantro tūkstančio metų. „Jeigu puolimo metodas būtų ekonominiis slėgimas, tai prižadau, kad mano kraštas suteiks ekonominę paramą kiekvienai Amerikos valstybei“. Kalbėdamas apie likusią pasaulio dalį, Rooseveltas pabrėžė, kad pasaulio ūkis yra priverstas sudaryti nedalomą vienetą. „Turime teisę pasakyti, kad tokia pasaulio santvarka, kuri vers tų mūsų kraštus pakeisti kareivinėmis ir juos padaryti kurios ten nugalėtojos imperijos vasalais, neturi egzistuoti. Mūsų valia pasistengs, kad jos balsas būtų išgirstas pasaulyje, įvedant tvarką“.

— Naktį į balandžio 15 d. Rooseveltas Hitleriui ir Mussoliniui pasiuntė telegramą. Telegramoje pirmiausia pabrėžiama, kad dabar šimtai milijonų žmonių gyvena nuolatineje karo baimėje. Priminęs paskutinių Europos gyvenimo dienų įvykius ir vis kylantį įtempimą, Rooseveltas pažymėjo, kad tokia padėtis turės baigtis katastrofa. Jeigu tai tiesa, tai karo neturi būti.

„Kadangi Jungtinės Amerikos Valstybės mano, kad vakarinio pusrutulio valstybės nėra įtrauktos į dabartinius Europos skirtingumus, tai manau, kad nebus prieštaravimų, jeigu aš pasiimsiu padaryti šitą pareiškimą, kaip valstybės galva, jog veikdamas vien tik draugiško tarpininkavimo atsakingumu ir išipareigojimų galėčiau šitą pareiškimą pranešti kitoms valstybėms, nerimaujančiomis dėl tos eigos, kurią gali paimti jūsų politika“.

Toliau Rooseveltas tad ir klausia: „Ar esate nusistatę suteikti patikinimus, kad jūsų ginkluotos pajėgos neužpuls ir neužims teritorijos ar posesijų nė vienos iš šių nepriklausomų valstybių: Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Švedijos, Norvegijos, Danijos, Olandijos, Belgijos, Didžiosios Britanijos, Airijos, Prancūzijos, Portugalijos, Ispanijos, Šveicarijos, Lichtenšteino, Luxemburgo, Lenkijos, Vengrijos, Rumunijos, Jugoslavijos, Bulgarijos, Sovietų Sąjungos, Graikijos, Turkijos, Arabų valstybių, Sirijos, Palestinos, Egipto, Irano?“

Rooseveltas siūlo, kad tos garantijos būtų duotos dešimčiai metų, „o jeigu turėtume drąsos eiti toliau, tai ir visam šimtmečio ketvirčiui“. Jeigu toki patikinimai bus duoti, tai Rooseveltas juos tuojau praneš minėtoms tautoms ir iš jų paprašys savo ruožtu abipusių patikinimų.

Rooseveltas savo raštą taip baigia: „Tikiuosi, kad jūsų atsakymas žmonijai duos pagrindo viltis, jog visas tas nerimas baigsis ir bus pajustas saugumas ilgiems ateities metams“.

Ši Roosevelto telegrama iš daugelio pasaulio vietų susilaukė padėkos, o iš minėtų dviejų valstybių — priekaištų. Manoma, kad jų atsakymas būsiąs suderintas. Atsakymas numatomas balandžio 28 d.

ŠAUKIAMAS VOKIETIJOS REICHSTAGAS balandžio 21 d., kur Hitleris pasakys kalbą. Svarbiausia kalbos dalis — būsią Vokietijos vyriausybės pasisakymas dėl Lenkijos. Hitleris taip pat pasisakys ir dėl apsupimo politikos. Prancūzų spaudos nurodymu, Hitleris prieš balandžio 28 d. rengiāsis išspręsti Dancigo klausimą. Tuo būdu jo 28 d. kalba turėtų būti pasakyta po naujo status quo Europoje pamynimo. Taigi Dancigas esąs artimiausias Vokietijos siekimas. Pabrėžiama, kad Lenkijoje viešpataujās didelis nerimas.

TIES NAUJOMIS GAIRĖMIS

(Mokytojų dienų nuotaikos)

Balandžio 13 ir 14 d. Kaune buvo Lietuvos mokytojų suvažiavimas savo profesijos reikalams aptarti, išklaudyti pranešimų ir pasinaudoti kultūrinėmis gėrybėmis. Suvažiavime dalyvavo keletas šimtų mokytojų. Į atidaromąjį posėdį atsilankė min. pirmininkas gen. Černius ir švietimo ministras dr. L. Bistras. Vyriausybės atstovai čia pasakė atitinkamas kalbas, mokytojams suteikdami vilčių ateičiai ir tvirtybės sunkiame auklėjimo darbe.

Ministras pirmininkas pažymėjo, kad naujoji vyriausybė jaučia sunkų mokytojo būvį, bet dėl paskutinių įvykių negalima jo pagerinti. „Mokytojas, dirbdamas savo pedagoginį idėjinį darbą, džiaugiasi tuo, kad tie mažučiai piliečiai, jo auklėtiniai, išaugs gerais Tėvynės mylėtojais, pasirengę savo kraštą visomis jėgomis ginti. Matydamas mokytojas tokius gražius savo darbo vaisius, jaus didžiausį moralinį pasitenkinimą“. Be to, min. pirmininkas priminė mokytojams informuoti visuomenę apie krašto padėtį, kovoti su gاندais ir siekti „kad mes būtume vieningi, nesiblaškytume į šalis, mylėtume savo kraštą, o jam atsidūrus pavojuje gintume visi, nesigailėdami paaukoti ir savo gyvybes“.

Minėdamas Šaulių Sąjungą, gen. Černius ragino mokytojus kiek galima daugiau ją remti. „Lietuva turi būti stipri, savim pasitikinti ir pasiryžusi atremti kiekvieną pasikėsinimą prieš jos laisvę. Kiekvienas Lietuvos užpuolikas turi žinoti, kad kiekviename lietuviškame namelyje, kaime ir miške bus lietuvių tvirtovės, kurias jie gins, nes žino, kad laisvė yra brangesnė už viską.“

Mokytojų profesinius ir darbo sąlygų reikalus apibrėžė švietimo ministras dr. L. Bistras. Ypač džiugiai ir su ovacijomis mokytojai sutiko ministro patikinimą, kad Lietuvos tarnautojai ir mokytojai nuo dabar bus vertinami ne pagal kokius požiūrius, o pagal sugebėjimus, asmenybę ir darbą. „Nereikia niekam išsižadėti savo nuomonių ir pažiūrų, nes žmogaus vardo nevertas tas, kas savo nuomonės neturi.“

Kartu ragino padėti ir organizacijoms dirbti, nes jų daugumas stokoja kultūrininkų. — Nereikia nuo savęs stumti nė vienos taut. lietuvių or-jos, jos visos turi būti brangios. Tegul nefigūruoja nelemtas principas, kuris mus skirstė į sūnus ir posūnius. Lietuvoje yra tikrai Lietuvos piliečiai, visi lygūs, lygia teisiai. Kiekvieno nuoširdūs įsitikinimai yra gerbtini. Eidami artimo meilės ir teisingumo keliu, visi rasime bendrą darbą ir sudarysime vieną vieningą šeimą. „Bet nuomonių įvairumas neretai yra toji kliūtis, trukdanti susiburti ir veikti vieningai. Todėl reikėtų mokėti iškilti taip aukštai, kad mūsų individualinės nuomonės neskirtų mus, bet jungtų, kad mokėtume visi surasti bendrą kalbą. Po suvažiavimo mokytojai

išsiskirstys po kaimus, į savo darbo vietas, kur paskleis visuomenėje nuraminimo dvasios, kad nereikia pasiduoti piktiems gands, kurių tikslas susilpninti mūsų tautos pajėgumą, sudemoralizuojant mus. Šiandien tai ypatingai svarbu, nes gyvename laikus, kada piktoji propaganda yra ne vieną valstybę sugriovusi ir stengiasi mūsų pajėgumą ir atsparumą sugriauti.

Jeigu mes būsime vieningi ir ryžtingi, tai galėsime atlikti didelius darbus, ir mūsų priešai mus žymiai labiau vertins, negu pakrikusius.“

Tokiomis tat mintimis ministras ragino vadovautis Lietuvos mokytojus ir tokią pat giedrią ir gerą nuotaiką, gražius polėkius ragino ugdyti ir jaunuosiuose, ypatingo dėmesio kreipiant į tai, kad iš jų išaugtų asmenybės, nes Lietuvai jų labai reikalinga. Šias pareigas mokytojas geriausiai atliks tik tada, kada kiekvienas įsivaizduos save tėvo ir motinos victoje ir išmokys juos ne tik tai skaityti ir rašyti, bet ir pratins juos prie tos visuomeninės veiklos, be kurios subrendęs žmogus negalės gyventi.

Kadangi ligi šiol mokytojai kai kuriais žvilgsniais ne vienokias teises turi, tai švietimo ministras pažadėjo pasistengti trumpiausiu laiku, kiek sąlygos leis, tuos reikalus sutvarkyti. Mokytojams, ministro žodžiais, turėtų būti teikiamos lengvatos lygiai, nepaisant kuriai mokytojų organizacijai jie priklauso. Nevaldinių mokyklų mokytojų darbas turi būti lygiai vertinamas su valdinių, kadangi jų darbas lygiai

Kariai atitaiso pavardės

Be anksčiau visos eilės mūsų įvairių laipsnių karių, atitaisiusių savo pavardes, pastaruoju metu įsak. Kariuomenei Nr. Nr. 21, 22-me atitaisomos pavardės šių karininkų: plk. Stasio Birutavičiaus — į Birutis; kpt. Vlodo Valevičiaus — į Valys; j. ltn. Petro Kučinsko — į Kučingis; mjr. Antano Zagurskio — į Kalniūnas; kpt. Viktoro Sakalausko — į Sakalas; kpt. Grigoriaus Heidriko — į Radvenis; ltn. Vaitiekaus Steponkevičiaus — į Steponkus; ltn. Juozo Kasperavičiaus — į Kasperas; ltn. Juozo Radzišausko — į Radziūnas; ltn. Leono Landsbergio — į Žemkalnis; ltn. Stasio Šostakausko — į Šeštokaitis; ltn. Aleksandro Grinevičiaus — į Grinius; mjr. Petro Asminavičiaus — į Asminaitis; kpt. Zigmo Stackio — į Stakėnas; adm. kpt. Juozo Radzevičiaus — į Radziūnas; ltn. Broniaus Lazausko — į Lazėnas; ltn. Juozo Labašausko — į Labūnas; j. ltn. Jono Lukoševičiaus — į Lukošaitis; j. ltn. Kosto Jančiausko — į Jančaitis; ats. kpt. Stasys Milkevičius — į Milkaitis; ats. ltn. Petras Aleškevičius — į Aleškaitis; ats. j. ltn. Domas Ambrozevičius — į Ambroziūnas.

IR GIMNAZIJOJ VAJUS

— Sveiki vyrai! — kariškai pasisveikino būrininkas, įėjęs klasėn.

— Sveiks Tamsta! — vienbalsiai visi atsakė.

— Ką čia tariat, ką kombinuojat?

— Nieko ypatingo. Reiktų, žinai, praveisti gimnazijos šaudymo rungtynes šrateliais. Tada ir kovos šovinių rezultatai būtų geresni.

— Kad labai daug norinčiųjų dalyvauti...

Užtat padarysim taip: pirma kiekviena klasė tegu šauda atskirai, o rungtynėse galės dalyvauti tik trys geriausiai kiekvienos klasės šauliai.

— Taip visai gerai, — pridūrė būrininkas.

— Šaudymo rungtynes padarysim. Bet aš daug svarbesnį ir skubiau vykdytiną darbą turiu.

— Na? — ir visų akys nukrypo į būrininką. Kiekvienas jautė, kad jis kažką ypatinga bus sugalvojęs.

— Kaip žinot, — pradėjo jis, — dabar visoj Lietuvoj vyksta...

— Ginklų Fondo vėjus, — įspėję mintį, pabaigė jo sakinį vienu balsu keli mokiniai.

— Taip. Paskelbkim ir mes savo gimnazijoje tokį vėjų!

— Visai geras sumanymas! — pritarė kiti.

— Paskelbti lengva, bet kaip ir kas paskui jį vykdys?

— O, pavyzdžiui, visos klasės šiandien po penkių pamokų atsiunčia į pasitarimą po atstovą.

Klasių atstovų posėdyje nutarsim, po kiek į savaitę kiekvienas aukoja.

Skambutis pamokai nutraukė jų pasikalbėjimus.

Kitą pertrauką septintosios ir aštuntosios klasių būrininkai barškino į direktoriaus kabineto duris.

— Pone direktoriau! Prašome leisti gimnazijoje skelbti Ginklų Fondo vėjų ir tuo reikalu iškabinti skelbimą.

Direktorius ne tik kad leido, bet dar ir pagyrė, kad jie patys šį reikalą iškėlė ir vykdys.

Klasių atstovai nutarė, kad kiekvienas mokins į savaitę dėtų po 20 centų.

— Kad tvarkingai viskas eitų, kiekvienas pasidarykit savo klasės sąrašą ir pasižymėkit, kiek kuris draugas duoda. Kas šeštadienį po pamokų čia susirinksim suskaitysim kiek visa gimnazija suaukojo, kuri klasė daugiausia ir paskelbsim, — baigė pasitarimą būrininkas.

Kitą dieną po ilgosios pertraukos mokytojai ir mokiniai susirinko salėn. Karinio rengimo instruktoriaus, direktoriaus ir vieno pačių mokinių žodžiu išpūdingai paskelbtas vėjus.

Pakliuvo ir į „Kari“ žinutė apie tai. Žiūri kitų gimnazijų mokiniai, skaito, galvoja ir klausia vienas kitą:

— O kodėl mes taip negalim!

— Žinote ką?! Jau daugelyje gimnazijų paskelbtas vėjus, tik pas mus dar nėra. Iki mokslo metų galo dar daug laiko. Ir mes skelbiame vėjų!

St. Šimkūnas

Paskiau mokytojų dienų dalyviai priėmė rezoliuciją:

„Šiuo laiku, kada teisės ir gerų žmonijos papročių nebepakanka tautų laisvei garantuoti ir apsaugoti, kada netikėtas ir staigus priešiškas įsiveržimas tautingą ir ramią tautą gali priversti griežtis ginklo savo laisvei ir kultūrai ginti, lietuviai mokytojas, suprasdamas ir jausdamas savo pareigas Tėvynei, laisva valia ir patrioto sąžine pasiryžo didžiąją savo energijos ir pastangų dalį paskirti atspariam ir atkakliam lietuviui kovotojui ugdyti.

Siekdamas šio tikslo, lietuvis mokytojas savo darbą taip tvarkys, kad paruoštų tautai jaunuomenę drausmingą, tvirtavale, drąsą ir aktingą, stiprią ir atsparią dvasiniai ir fiziniai, jau įpratusią vartoti ginklą ir pasiryžusią be atodairos kovoti už savo tautos laisvę, tiesą ir gerį.

Tatai pareikšdamas lietuvis mokytojas kviečia visus lietuvius, ypač savo auklėtinių tėvus, šią pareigą atliekant jam pritarti ir padėti.“

Suvažiavime buvo ir visa eilė paskaitų — apie dorinį auklėjimą, auklėjimo aktualijas ir kt. Mjr. V. Bulvičius padarė pranešimą apie karinį tautos rengimą.

Mokyt. Vl. Taučius

DOVANA SESERĖLEI

PAULIUS DREVINIS

Į kurią mes šalį josim,
Pasakyk man, juodbėrėli,
Ką parnešim, dovanosim,
Mes jaunutei seserėlei?

Daugel priešų mūsų kraštui,
Iš visų šalių jį juosia,
Bet mes drąsą įsirašėm
Širdyje sau ir veiduose.

Nuo senų laikų juk žinom,
Kaip didvyriai mūsų kovės.
Mes įskaitom drobėj lino,
Kaip kentėta nuo vergovės.

Gal Juodyjū Marių niekad
Nepasieks šiandie lietuviai,
Bet pasaulis amžiams riedant,
Vis minės, kad mes ten buvom.

Ką parnešim seserėlei,
Jei visi mus plėšia, skriaudžia,
O ji lieja ašarėles,
Baltą drobę audžia, audžia.

Aukso širdį, plieno drąsą,
Liepsim drobėj įrašyti,
Tegu žino, kas mes esam,
Kad kovosim ir nekrisim.

Tauragė, Gimnazija

ALVITAS

Mokiniai aukoja Ginklų Fondui

Drauge su visa Lietuva, Ginklų Fondui aukoja ir Alvito pradžios mokyklos mokiniai. Daugiausia aukoja auktesnieji skyriai, bet taip pat nemano atsilikti ir žemesnieji. Už surinktas aukas, prie kurių prisidės ir mokytojai, manoma nupirkti mūsų brangiajai kariuomenei bent vieną šautuvą.

Vyt. Gv.

UKMERGĖ

Mokiniai domisi kariuomenės gyvenimu

Karinio rengimo pamokų metu visi atidžiai klauso ir net patys kelia klausimus. Instruktorius viską nupasakoja ir paaiškina. Pamokos dažniausiai būna kareivinėse. Čia būdami mokiniai gauna progos pagyventi kariuomenės drausmę, griežtumą ir linksmu karišku gyvenimu.

N. N. Ž.

Gražūs VB klasės darbai

Gimnazijoje paskelbus ginklų vėjų, visos klasės sukruoto aukoti pinigų. Nė viena klasė nenori atsilikti. Bet už vis daugiausia aukoja VB klasė. Pernai toji klasė, sudėjus 125 lt., nupirko ir padovanojo 1 p. pulkui šautuvą. Šiomet penktokai pasiryžo nupirkti ir padovanojti antrą šautuvą. Tam reikalui patys mokiniai sudarė valdybą, kurion įeina: E. Bortkevičius, J. Putna ir A. Šurkus.

Tičias

PASIBAIGĖ SKAUTŲ SPAUDOS PLATINIMO KONKURSAS

Šiomis dienomis baigėsi Lietuvos Skautų Sąjungos leidžiamo „Skautų Aido“ platinimo konkursas, kurio laimėtojams paskirtos atitinkamos dovanos. Iš viso dovanas laimėjo 31 spaudos platintojas.

SKAUTĖS PROVINCIJOJE ORGANIZUOS KURSUS

Netrukus vyriausioji skaučių vadija sudarys sanitarijos ir priešcheminės apsaugos kursų programą provincijos skaučių tuntams. Visi tuntai, gavę tokias programas, turės pasirūpinti sanitarijos ir priešcheminės apsaugos kursų organizavimu. Vietos gydytojai skautėms ateis į pagalbą.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

PRIIMTAS PAMINKLO PROJEKTAS ŽUVUSIEMS RADVILIŠKIO KAUTYNĖSE LIETUVOS KARIAMS. Lietuvos kariams, žuvusiems Radviliškio kautynėse, paminklui statyti juri komisija, b. gen. gyd. Nagiui-Nagevičiui pirmininkaujant ir dalyvaujant: paminklui statyti komiteto vicepirmininkui plk. ltn. Jokūbui Baubliauskui, Krašto Apsaugos M-jos atstovui ltn. inž. Vladimierui Zubovui, Vidaus Reikalų M-jos Vyr. Statybos Inspekt. atstovui Alfonsui Maculevičiui, Lietuvos Inžinierių-Architektų D-jos atstovui archit. Stasiui Kudokui, Lietuvos Dailininkų D-jos atstovui Matui Menčinskui, personaliai kviestiems Juozui Zikarui ir inž. Karoliui Reisonui, š. m. balandžio 12 d. Karo muziejaus būstinėse svarstė paminklui statyti pateiktus paminklo projektus.

Juri komisijai buvo pateikta 13 devyžu 14 projektų. Už pirmuosius du kaip tinkamiausius projektus buvo paskirtos premijos. Pirmąją premiją 1000 litų ir antrąją 500 litų laimėjo Bernardas Bučas. Paminklo mintis: kova ir pergalė.

KARIUOMENĖS ŠTABO karininkai ir civiliniai tarnautojai savo susirinkimuose nutarė ginklų vajuos proga aukoti Ginklų Fondui: karininkai 15% ir civiliniai tarnautojai 10% vieno mėnesio netto algos.

Be to, prieš pat Velykų šventes karininkai ir civiliniai tarnautojai paaukojo Klaipėdos krašto pabėgėliams šelpti 1789 lt. 15 ct.

L. P-čius

KARIUOMENĖS RADIO PUSVALANDIS. Balandžio 16 d. pusvalandyje buvo suvaidinta radijo montažas „Kovų keliais“, pirmųjų Nepriklausomybės kovų atsiminimui.

Šiame montaže psk. Šimukonis pasakoja apie kariuomenės kūrimąsi ir kautynes su mūsų priešais prieš 20-tį metų. Jo atsiminimus žiūrėk š. m. „Kario“ Nr. 14 „Narsieji vyrai“ skyriuje.

Šis pasakojimas palydėtas pritaikyta muzika ir eilėrašiais.

Pusvalandžiui vadovavo plk. ltn. Balčiūnas, o atliko Valstybės Teatro Dramos artistai M. Chadoravičius ir St. Čaikauskas.

Ad. Br.

IŠLEISTUVĖS IR SUTIKTUVĖS. Balandžio 15 d. 7. pėst. Ž. K. Butegeidžio pulko karininkai surengtose ilgamečio pulko vado plk. Genio garbei išleistuvėse atsisveikino su nuoširdžia Genių šeima. Plk. ltn. Stanulis, tardamas atsisveikinimo žodį, iškėlė plk. Genio nuopelnus tautai, kariuomenei ir pulkui. Po plk. ltn. Stanulio kalbos griausmingai nuskambėjo plk. Geniui ir poniai „Ilgiausių metų“.

Pulko prisiminimui karininkai įteikė savo buvusiam vadui sidabrinę rašalinę ir kitus rašomojo stalo reikmenis, o p. Genienei gyvų gėlių puokštę.

Plk. Genys savo atsisveikinimo žody pabrėžė, kad vadovaudamasis 15 su viršum metų 7. P. P. taip susigyveno su juo, kad jo siela dar ilgai ilgai pasiliks butegeidėnų eilėse.

Su plk. Genio išleistuvėm kartu buvo atšvęstos ir naujojo pulko vado gen. št. plk. Breimelio sutiktuvės.

Balandžio 14 d. puskarininkiai suruošė pulko vadui ir jo žmonai išleistuves. Išleistuvėse atitinkamą kalbą pasakė seniausias psk. korporacijos narys vrš. Neibacheris, įteikdamas pulko vadui simbolišką butegeidėnų žemaitišką dovaną — didžiulį tauro ragą, ir p. Genienei sidabrinę piramidę. Be to, psk. žmonos įteikė p. Genienei servizą ir puskarininkių moterų ratelio vardu kalbėjo to ratelio pirmininkė p. Čibirienė.

Balandžio 13 dienos išleistuvėse atsisveikinta su kpt. Moru, išvykusi iš 7. PP. į naują paskyrimo vietą.

1. PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKO karininkai iš kovo mėn. algų paaukojo Ginklų Fondui 1001,56 lt. ir Klaipėdos kr. pabėgėliams šelpti 599,53 lt. Likstiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Ginklų Fondui paaukojo 575,72 lt., Klaipėdos kr. pabėgėliams šelpti — 190,79 lt ir Ukmergės m.

pradžios mokyklos Nr. 2 neturtingiems mokiniams šelpti — 77 lt.

Pulko kareiviai bei atsarginiai irgi gausiai aukojo Ginklų Fondui. Daugiausia aukojo 3. kulk. kuopos kareiviai ir atsarginiai — 140,50 lt. Kitų dalinių kareiviai paaukojo 563 lt. 68 ct.

Daugelis kareivių ir atsarginių Ginklų Fondui paaukojo visą gautą algą, o 5. kuopos eilinis Petras Kiela net 16,50 lt. Be to, 1. kuopos kareiviai Klaipėdos kr. pabėgėliams šelpti paaukojo 24,95 lt.

Juškoniškis

4. PĖST. L. K. MINDAUGO PULKO MOKOMOSIOS KUOPOS 20-TIES METŲ SUKAKTUVIŲ MINĖJIMAS. Balandžio 16 d. 4. p. L. K. Mindaugo pulko mokomoji kuopa atšventė savo 20-ies metų gyvavimo sukaktį. Minėjimas prasidėjo pamaldomis. Po pamaldų pulko kariams Panevėžio mergaičių gimnazijos kapelionas kun. A. Stašys pasakė turiningą pamokslą, kuriame ryškiai pavaizdavo šių laikų tautų, valstybių tarpusavio sugyvenimą, pabrėžė, kad toji tauta, kuri moka aukotis ir ryžtis dideliems žygiams, kuri supranta laisvės ir nepriklausomybės reikalingumą bei naudingumą, visada išsilaikė ir išsilaikys, tik reikalinga, kad visi žmonės būtų aukštai pakilę ne tik medžiaginėje, bet ir dvasios kultūroje. Vėliau visi pulko kariai, susirinkę pulko sporto salėje, iškilmingai paminėjo mok. kuopos sukaktį. Pirmiausia e. mokomosios kuopos vado pareigas ltn. Aižinas perskaitė mokomosios kuopos karių, žuvusiųjų kovose su Lietuvos priešais 1919—1922 m., sąrašą ir paprašė juos pagerbti atsistojimu. J. ltn. Martinėnas skaitė ilgą paskaitą, kurioje apibrėžė mokomosios kūrimąsi, dalyvavimą kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės, darbuotę per 20 metų, perskaitė tų mokomosios kuopos auklėtinių sąrašą, kurie pasižymėjo kautynėse ir apdovanoti Vyčio kryžiais už narumą 1919—1923 m. Minėjimą baigiant, žodį tarė pulko vadas gen. št. plk. Žadeika, kuris pasveikino mokomiečius sukaktuvių proga, ragino visus eiti tais keliais, kuriaisėjo pirmieji savanoriai, linkėjo drąsia viltimi, dideliu pasiryžimu dirbti mūsų brangios Tėvynės garbei ir žengti ateitin didžiausiu drausmingumu, darniu susiklausymu, gyventi visada tokia nuotaika, kokia gyveno pirmieji mindaugėnai, nešdami Lietuvai skautų laisvės rytojų. Lietuvai Tėvynei mindaugėnai sušuko valio ir sugiedojo Tautos himną.

20-ties metų mokomosios kuopos įsikūrimo sukaktuvėms paminėti išleistas specialus leidinys „4. Pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo Pulko Mokomoji Kuopa“, kur plačiai rašoma apie mokomosios kuopos kūrimąsi, jos gyvenimą mūsų Nepriklausomybės karų metais.

J. Baras

SEREDŽIAUS ĮGULA. Karininkai ir liktiniai puskarininkiai bei civil. tarnautojai gausiai aukojo Ginklų Fondui. Buvę pašaukti atsarginiai kareiviai, išvykdami namon, priklausančių sausą davinį paaukojo Ginklų Fondui. Be to, 4. kuopos atsarginiai dar aukojo pinigais.

Stambesnes sumas aukojo: ats. eil. Bukša 11 lt., Rizma 10 lt., ats. j. psk. Zdanavičius 7 lt., Sandonavičius 7 lt., ats. eil. Urbonavičius 7 lt., gr. Raudanskis 6 lt. ir po 5 lt.: eil. Alosevičius, Kerbelis, Buršteinas, Aroniškis, Evenas ir Berkeris. Iš viso suaukota 212 lt. 90 centų.

Įgulos birutininkės suruošė viešą šokių vakarą. Gautąjį pelną paskyrė Ginklų Fondui.

Per parengiamuosius prizinius likt. puskarininkių šaudymus iš šautuvų geriausiai sušaudė vrš. Oleškevičius, o iš pistoletų kand. j. psk. Baronaitis ir antruoju psk. Žukauskas.

San. psk. Grigoras

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ DALYVIO ATSIMINIMAI KARIAMS. Balandžio 16 d. 9. pėst. L. K. Vytenio pulko kariams, švietimo vadovo prašomas, seniausias pulko karys virš. Grabauskas per radijo mikrofoną skaitė savo atsiminimus iš Lietuvos kariuomenės kūrimosi ir Nepriklausomybės kovų meto.

Psk. Striupaitis

8. PĖST. K. K. VAIDOTO PULKAS. Balandžio 14 d. 1 bataliono likt. puskarininkiai ir civil. tarnautojai Ginklų Fondui paaukojo 520 litų.

Neatsilieka ir kareiviai. Mokomosios kuopos kadras ir mokiniai iš gaunamos algos deda tam tikrą dalį pinigų, už kuriuos, baigę kuopos kursą, įteiks kuopai šautuvą. Kitose bataliono kuopose kareiviai irgi organizuoja panašius žygius.
Psk. Gulbinskas

GINKLŲ VAJUS 5. PĖST. PULKE. Išmokant algas už kovo mėn., keli ūkio būrio kareiviai, dar niekieno neparaginti, atsisakė nuo savo mėnesinės algos ir jas paaukojo Ginklų Fondui. Kiti karštai pritarė ir kartu su liktiniais puskarininkiais ir civ. tarnautojais surinko 200 litų. Keletas kareivių: eil. Lipšicas, eil. Lekevičius aukojo net po tris mėnesines algas.

Reikia pažymėti, kad ūkio būrio kariai ne kartą jau parodė savo susipratimą aukoti svarbiems reikalams. Pernai ūkio būrys padovanojo pulkui 3 šautuvus.

Gr. Kovarskas

IR NEŠAUKIAMI RINKOSI. Kovo mėnesį pašaukus atsarginius pratimams, jie ėmė uoliai ir greit rinktis į 4. artilerijos pulką. O ats. j. psk. Benediktas Jundulas ir ats. eil. Pranas Kaušis, patyrę, kad šaukiami atsarginiai, nelaukė šaukimų ir atvyko pagal turimą mobilizacinį paskyrimą. Šitokių šių dviejų atsarginių pareigingumą pulko vadas tinkamai įvertino ir įsakyme pulkui paskelbė tarnybines padėkas.
Benas Jablonskis.

Kariai šachmatininkai rungtiasi

2. ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Balandžio 10 d. pulko likt. puskarininkių artistų mėgėjų kuopelė karių salėje suvaidino kariams linksmą 2-jų veiksmų komediją „Avansai“. Gražiai vaidino ir publiką prijuokino senas karių mylimas komikas likt. psk. Gėdrimas.

Po vaidinimų plačia menine programos dalimi scenoje pasirodė patys kariai savo kūriniais. Likt. j. psk. Milvydo vadovaujami, technikos eskadrono kariai, j. psk. Aimanavičiui akomponuojant gitara, padainavo šiupinį iš ryšių tarnybos gyvenimo, buvusių ir būsimųjų laikų — ateities karius ir dzinguliukus. Juokingą šiupinį parašė ir jį gražiomis išdaigomis komiškai pavaizdavo eil. Višneveckis. 1-jo esk-no ats. j. psk. A. Balaševičius su ats. j. psk. A. Bendoraičiu atliko idomų pasikalbėjimą „Degtindaris pas advokatą“. Eilių padeklamavo p. Monika Kiseliauskaitė ir p. Skibiniauskienė. Pulko orkestrui pritariant, xylofonu paskambino ats. eil. Malaiška „Žemaičių polką“, o ats. gr. B. Petrauskas smuiku „Dunojaus bangos“ ir Šuberto „Serenadą“. Dirigavo ir karių scenos paruošimu rūpinosi pulko kapelmeisteris p. Likerauskas.

Pulko ir remonto eskadrono karininkai paaukojo Ginklų Fondui 3985 lt. 80 ct. Pulko ir remonto eskadrono likt. puskarininkiai ir civ. tarnautojai 2104 lt. 80 ct. Taip pat vykdomas Ginklų Fondo vajas ir pulko dalinių karių tarpe.
Psk. St. Gudmonas

MIRĖ BUTEGEIDĖNAS. Balandžio 14 d. apskrities ligoninėje mirė 7. PP. 3. kuopos eilinis Stepas Samuilis kilęs iš Galinių kaimo, Kražių vl., Raseinių aps. Balandžio 15 d. prie velionio kapo atitinkamą pamokslą pasakė kapelionas kun. Jurkus, o antkapį papuošė kuopos karininkų ir kareivių nupirkti puošnūs vainikai.
Š.

2. PĖST. D. L. K. ALGIRDO PULKAS. Balandžio 12 d. pulko likt. viršilos, puskarininkiai ir civ. tarnautojai savo susirinkime ginklų vajaus proga nutarė aukoti Ginklų Fondui vienos dienos uždarbį.

Minosvaidžių būrio kareiviai sudėjo 23 lt. 20 ct. Ginklų Fondui.
Psk. A. Burba

9. P. L. K. VYTENIO PULKAS. Prasidėjus ginklų vajui, 2-ros kuopos tikrosios tarnybos ir pašaukti pratimams atsargos kariai suaukojo 139 lt. 42 ct. J. psk. Masalskis

UGNIAGESIŲ TARYBOS POSĖDIS. IV. 16 d. Kaune posėdžiavo ugniagesių sąjungos taryba, kurioje dalyvauja visų kraštų ugniagesių organizacijų atstovai. Kariuomenės ugniagesių inspektorius painformavo tarybos narius apie ugniagesių rengimąsi krašto gynimui, pasiremdamas surinktomis pr. m. Kar. Štabo ir Šaulių Sąjungos Štabo žiniomis. Kariuomenės vado b. gen. S. Raštikio pavestas, kariuomenės ugniagesių inspektorius pareiškė, kad kariuomenės vadovybė gyvai domisi ugniagesių vadovybės darbais, susijusiais su krašto gynimo reikalais, ypač ugniagesybos įstatymo išleidimu, ir palaikytų ugniagesių vadovybės sumanymus šiose srityse.

Taryba nutarė pasveikinti kariuomenės vadą ir pareikšti jam nuoširdžią padėką už paramą ugniagesiams. Išrinkta delegacija, kuri aplankys vidaus reikalų ministrą ats. b. gen. Skučą ir išdėstys jam ugniagesybos įstatymo išleidimo reikalus. Šis įstatymas pradėtas ruošti dar 1924 metais.

TRUMPA GAISRŲ GESINIMO TAKTIKA (Tęsinys)

Kai gesinama naktį, tai reikia vengti vartoti malūne žibalinus deglus; geriau naudotis elektros lemputėmis. Tačiau, jei tektų pasinaudoti deglu, tai negalima paliesti deglo liepsna apdulėjusius daiktus, nes gali įvykti net dulkių sprogi-mas.

Jei gaisras jau gerokai išsiplėtė, tai malūno neišgelbėsi, eikia saugoti kitus trobesius. Nuo degančio malūno pašalinti visus žmones. Degantis malūnas grius ir gali sužaloti tiek ugniagesius, tiek žiūrovus.

i) **Mechaninių malūnų gaisrai.** Tokiuose malūnuose įrengti vidaus degimo varikliai; kartais pastatytas ir dinamas, jei malūnas apšviečiamas savąja elektra. Mechaniniuose malūnuose būna ypač daug miltų dulkių. Visiškai negalima eiti į tokius malūnus su žibaliniais deglais. Gesinama kaip ir kitur. Jei galima dar sustabdyti ugnį, tai užkertamas jai kelias. Jei gaisras jau išsiplėtė, tai tenka gelbėti brangiausiąją malūno dalį — mašinų skyrius. Šiame skyriuje tenka dirbti atsargiai: nereikia gadinti brangių įrengimų. Jei pavojus didelis ir sunku tikėtis, kad mašinų skyrius pavyktų apginti, tai patartina laiku pradėti turto gelbėjimą. Prieš tai reikia sustabdyti variklį ir dinamą.

j) **Vandens malūnų gaisrai.** Gesinimas nesiskiria nuo kitų malūnų gaisro gesinimo. Bus geriau su vandeni, jo tai tikrai nepritruks.

k) **Ligoninių gaisrai.** Ligoninėse ugniagesiams tenka susidurti su žmonėmis, neturinčiais jėgų, ligos nusilpintais. Tik dalis ligonių, ir tai lengviau sergančių ar sveiktančių, galės pasišalinti iš degančios būstinės be pašalinės pagalbos. Kiti jos reikalingi.

Ugniagesių vadovui pirmiausia tenka nustatyti, ar yra pavojus ligoniams. Reikiant visos komandos ar komandų jėgos metamos žmonėms gelbėti.

Ligonių gelbėjimo darbus tenka atlikti atsargiai, šaltu protu, be triukšmo. Ligoninės tarnautojai dažniausiai būna pasirengę ligonių gelbėjimui gaisro atveju. Todėl būtų naudinga dirbti pagal jų nurodymus. Žmonės ir turtas (lovos bei kt.) gabenami į kitas būstines, kurioms negresia pavojus, ligoninės tarnautojų nurodymais. Žiemą tenka rūpintis, kad ligoniai neperšaltų.
(B. d.)

SPORTAS

5. PĖST. D. L. K. KĖSTUČIO PULKO STALO TENISO PIRMENYBĖS. Kovo 30 — 31 d. buvo pulko stalo teniso pirmenybės, kuriose dalyvavo 32 žaidėjai. Pirmąją vietą laimėjo eil. Bakas, 2 v. eil. Geištoras, 3 v. eil. Aleškovičius, 4 v. eil. Rudnickis.

Balandžio 6 d. rungėsi ūkio būrys su štabo komanda, kurias laimėjo ūkio būrys. Po to susitiko du geriausi pulko stalo tenisininkai eil. Bakas (št.) ir eil. Geištoras (ūk. b.). Nugalėtoju liko eil. Geištoras. K.

9. PĖST. L. K. VYTENIO PULKAS. Norint paskatinti sporto šakų dalyvius, numatoma liepos mėn. pirmomis dienomis surengti pulko sporto šventę, kurios metu pasirodys visos sporto šakos. Geriausiai pasirodžiusiems bus skiriamos individualinės ir kolektyvinės dovanos bei atrenkami sportininkai būsimai kariuomenės sporto šventei.

Šiuo metu atkreiptas ypatingas dėmesys į šaudymo sportą, nes artimiausiu laiku numatytas tarp Marijampolės cukraus fabriko šaulių ir 9. PP. likt. puskarininkių ekipų pirmenybių rungtynės iš karinių šautuvų, kurioms fabriko vadovybė yra numačiusi įgyti pereinamąją dovaną.

Psk. Striupaitis

RYŠIŲ BATALIONO krepšinio aikštelėje balandžio 15 d. įvyko karo technikos dalių krepšinio turnyras, kurį laimėjo auto rinktinė. Susitiko šios dalys: ryšių b-nas, 2. inžinerijos b-nas (rungtynės laimėjo ryšių b-nas 6:2) 15:8), auto rinktinė — ryšių b-nas (rungtynės baigėsi lygiomis (3:5) 8:8), auto rinktinė — 2. inžinerijos b-nas (rungtynės laimėjo auto rinktinė (20:6) 35:8). Tuo būdu I. vietą laimėjo rinktinė, II. — ryšių b-nas ir III. 2. inžinerijos b-nas.

Gr. Adomas Varnas

VILKAVIŠKIO ĮGULA. Kareivinių aikštėje balandžio 16 d. įvyko futbolo rungtynės dėl pereinamosios dovanos „Sidabrinės taurės“ tarp karių ir Vilkaviškio šaulių komandų, kurios baigėsi 2:7 karių naudai.

Futbolistas psk. Vandžinskas priėmė taurę iš Vilkaviškio miesto burmistro Ant. Sujieto, kuris įteikimo progą palinkėjo komandai geros ateities.

Gr. V. Stabingis

KAUNAS NUGALĖJO VARŠUVĄ 5:0. Balandžio 16 d. Varšuvoje buvo pirmosios tarp miestinės stalo teniso rungtynės tarp Kauno ir Varšuvos. Rungtynės gana lengvai laimėjo Kaunas 5:0. Rungtynių susitikimų pasekmės: Variakojis nugalėjo Piorovičių 21:16, 21:10. Duškis įveikė Gajų 21:19, 21:18. Nikolskis nugalėjo Kuglerių 21:14, 21:14. Duškis nugalėjo Pirovičių 21:13, 21:13. Ir Nikolskis įveikė Gajų 16:21, 21:12, 21:8. Žiūrovai buvo labai palankūs mūsų šaukiams ir kiekvieną jų laimėjimą palydėdavo gausiais plojimais. Rungtynės nufilmavo ir įkalbėtas plokšteles vakare pertransliavo per visas Lenkijos radijo stotis.

CJSO KREPŠININKAI LATVIJOJE. Balandžio 13 ir 14 d. C JSO vyrų krepšinio komanda, sustiprinta keliais kitų klubų žaidikais, Rygoje turėjo dvi rungtynes. Pirmąsias gastrolių rungtynes žaidė su viena stipresniųjų Latvijos komandų — Starts. Rungtynės laimėjo C JSO 39:18 (13:7). Antrąsias gastrolių rungtynes žaidė su Latvijos rinktine. Rungtynės pasibaigė C JSO laimėjimu 29:28 (12:12). Rungtynėmis susidomėjimas buvo didelis, žiūrovų buvo apie 2.500. Aplamai, rungtynės buvo labai atkaklios ir karštos, nes visą laiką persvara keliais krepšiais keitėsi, bet didesnę laiko dalį rungtynes vedė C JSO. C JSO komandoje žaidė Andrulis (Karo Mokykla), Lubinas (LFLS), Puzinauskas, (Grandis), Kraučiuonas ir Ruzgis (abu C JSO).

IŠ LIETUVOS L. KL. FUTBOLU PIRMENYBIŲ. Balandžio 14 d. buvusiose L kl. futbolo pirmenybių rungtynėse LGSF įveikė ŠMSK 1:0 (0:0).

Balandžio 16 d. buvusiose L kl. futbolo pirmenybių rungtynėse lygioje kovoje LFLS įveikė Taurą 2:1 (1:1).

BĖGIMO RUNGTYNES PER LAUKUS LAIMĖJO LGSF. Balandžio 16 d. Kaune buvo bėgimo rungtynės per laukus, kuriose dalyvavo 14 vyrų ir 15 jaunių. Vyrų grupėje distancija buvo 4500 m ir jaunių 2000 m. Vyrų grupėje I vietą laimėjo Vietrinis T(LGSF), atbėgęs per 14:24,05 min., II vietą Liutkus (LGSF) per 14:37,5 min. ir III vietą Černius (JSO) per 14:54,0 min. Komandiniame vyrų bėgime nu-

galėtoju liko LGSF ir antrus metus iš eilės laimėjo Atletikos Sąjungos pirmininko Bataičio pereinamąją dovaną.

Jaunių grupėje I vietą laimėjo Sleževičius (JSO), atbėgęs per 7:26,6 min., II v. Sekmokas (LGSF) per 7:30,0 min. ir III v. Kamarauskas (JSO).

DĖL BUVUSIOS SKLANDYMO MOKYKLOS NIDOJE. L. A. K. generalinis sekretorius buvo išvykęs į Klaipėdą dėl buvusios L. A. K. sklاندymo mokyklos Nidoje turto gražinimo.

Sklандymo mokyklą kovo 22 d. perėmė Rasytės skl. mokyklos viršininkas. Jis pabrėžė, kad turtas bus gražintas, kuris siekia apie 50.000 litų. Tik visas susitarimas turi būti vedamas per vokiečių aero klubą.

Dabartiniu metu Nidos sklандymo mokykloje yra 60 mokinių, kurie dėl vietos stokos miega dviejų aukštų lovoose. Mokiniai dabar naudojami visu mūsų inventoriumi: lovomis, indais ir t. t.

Ateity vokiečiai numato statyti dar naujus angarus ir bendrabutį. Č. S.

KAS NAUJA LIETUVOJE

IŠKILMINGAI ATIDARYTA TAUTOS ŪKIO TARYBA balandžio 17 d. Dalyvavo vyriausybės nariai, organizacijų, visuomenės ir spaudos atstovai. Didelę kalbą pasakė finansų ministras ats. d. gen. Sutkus.

BUS TĖVIŠKĖS MUZIEJUS. Jam vieta parinkta Vytauto D. Universiteto botanikos sode. Muziejus užima gana didelį žemės plotą.

ŠVENTOSIOS UOSTUI pagal tarptautinius jūrininkystės nuostatus prirašyti visi Lietuvos prekybos laivai. Anksčiau jie buvo prirašyti Klaipėdos uostui.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMĄ šįmet rengiamasi dar daugiau sugyventi ir pajvairinti. Kartu bus paskelbta ir šeimos savaitė su šūkiu: „Už sveiką, dorą, blaivią ir pastovią šeimą“. Gausioms šeimoms bus paskirta premija ir stipendijų jų vaikams mokslui eiti.

CIVILINIS AERODROMAS iš dabartinės vietos bus iškeltas prie Kleboniškių. Ten pat savo reikalams aerodromą numato įsigyti ir šaulių S-ga.

RADIJO STOČIAI ĮRENGIMAI JAU GAMINAMI. Neseniai buvo paskelbtas ir šiomis dienomis įvykdytas naujosios radijo stoties rūmams pastatyti konkursas. Siųstuvo įrengimai šiuo metu yra gaminami Anglijoje.

BUV. KLAIPĖDOS TEATRAS PRADĖJO GASTROLES PO LIETUVĄ. Kol kas tegali gastroluoti su vienu veikalu „Bažnyčios pelės“, nes visų kitų repertuare buvusių veikalų dekoracija ir kostiumai liko Kaipėdoje. Dabar daroma pastangų likusį teatro turtą išgauti.

MAŽESNI ATLYGINIMAI. Pasunkėjus Lietuvos ekonominei būsenai, Respublikos Prezidentas atsisakė 17,5% atlyginimo, o seimo atstovams ir ministrams alga sumažinta 10%. Bus peržiūrėtos ir kitos algos.

ESTŲ CHORAS „RAUDAM“ koncertavo Kaune Karininkų Ramovėje ir Radviliškio šaulių namuose. Choras buvo šaulių choro svečias.

PANAIKINTA VDV. Spaudai ir organizacijoms tvarkyti anksčiau buvo įsteigta Visuomeninio Darbo Vadyba. Bet kadangi jos buvimas labai brangiai atsiėjo, o darbo vaisiai nepateisino išlaidų, tai vyriausybė nutarė ją panaikinti. Tiems reikalams tvarkyti Vidaus Reikalų Ministerijoje bus sudarytos atitinkamos žinybos, kurios prižiūrės spaudą, draugijas, susirinkimus, kino filmų cenzūravimą, tyrimą ir t.t.

PAKEISTA TVARKA PINIGUS UŽSIENIN IŠVEŽTI. Ligi šiol vykstantieji į užsienius su užsienio pasu galėdavo per mėnesį du kartu išsivežti po 100 Lt. Pagal naujas taisykles dabar turintieji užsienio pasą galės per mėnesį tik vieną kartą išsivežti 100 Lt. Per paštą savo reikalams bus galima išsiųsti tik 15 Lt per mėnesį.

ITALŲ AUKOS LIETUVAI. Italijos tautinės kultūros ir propagandos ministerija mūsų Valstybės Radiofonui atsiuntė italų muzikos plokštelių. Be to, per Italijos pasiuntinybę Kaune gauta keletas italų gamybos filmų, kurios yra

skiriamos rodyti italų savaitės proga. Pelnas iš šių filmų demonstravimo skiriamas Lietuvos Raudonajam Kryžiui.

LIET. TURIZMO D-JA NUSIPIRKO AUTOKARĄ

Šiomis dienomis Turizmo D-ja įsigijo naują 33 vietų autokarą. Autokaro tikslas-reprezentacinis — parodyti savo kraštą ir miestą užsieniečiams, daryti ekskursijas po Lietuvą ir po gretimas valstybes.

Šiek tiek autokaro duomenų: 6 cilindrių motoras 80 a. j. Svoris be įkrovimo 5 to. Keliamaoji galia 7 to. Greitis su pilnu įkrovimu 75 km/val. Stogas atidaromas. Sienos iš lenkto nedūžtamo stiklo. Yra radijo aparatas ir mikrofonas aiškintojui.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Šarkai. Vis tik dar silpnai rašai. Stinga ir apdairumo: parašei korespondenciją apie mokyklą, o nepažymėjai apie kokią. Žinoma, tokiems rašteliams tik vienas kelias į krepšį.

Vyt. Pas. Vaizdely stinga kariškos nuovokos: sargybinio suėmimas, bėgimas šaudant — neįtikina.

Vl. Railai. Atrodo sugebi rašyti, bet maža karinio jausmo, širdies.

A. Jarackui, Alg. Bielsk. J. Vabalui, Jovarui. Silpni.

Girdučiui. Šis dar silpnokas, bet, atrodo, turi gabumų.

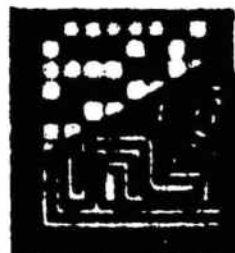
Balsių mokyklai. Jūsų darbeliai dar silpni.

Sakalui. Kadangi karių gyvenimas Tamstai svetimas, tai sunku ir pataikyti parašyti. Mėgink moksleivių žurnalams.

J. Augūnui. Kai yra priimami mokiniai į aviacijos puskarininkių mokyklą, skelbiama „Kary“ ir kitoje spaudoje. Tuo tarpu tenka palaukti.

Bačinskui. Išsirašiusių „Kari“ grupių nuotraukas dėjome tik pirmaisiais mėnesiais. Nuo balandžio mėn. jų dėjimą nutraukiame.

Ant. Pakalniui. Prašai išrašyti „Kari“, bet nenurodai savo adreso. Ką galime žinoti, kur siųsti. Kiekvieną kartą ką nors siųsdamas rašyk to pat lapo kitoje pusėje savo adresą. Geras dalykas atkaklus veržimasis prie savo užsibrėžto tikslo, bet greta šito reikalingas ir kuklumas. Kada laiške jauti kažkokį tik vos pradedančio laikraštyje bendradarbiauti jau nuolio išdidų savęs įvertinimą, negali apie jį susidaryti teigiamos nuomonės. Autorius būna įvertinamas tik tada, kai jis duoda iš tikrųjų gerų dalykų. O tai pasiekama kruopščiu darbu, mokslu ir pasiryžimu, bet ne išdidžiais žodžiais apie save. Be to, duokite sunkesnių galvosūkių. Jūsų atsiųstieji labai lengvi ir plačiai žinomi, ypač mokyklose. Patys sugalvokite, o ne rinkite iš jau girdėtų.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIO Nr. 11 SPRENDIMAS

Šalmas, Alma, palmė.

Išsprendė: 1) A. Kalvelis (Kpk.), 2) gr. K. Aukštuolis (K. lg.), 3) eil. J. Juodžbalis (2. inž. b. — Jam įskaitytas ir Nr. 10 sprendimas), 4) A. Binkis (Pn.), 5) Č. Kriaučiūnas (Žsl.), 6) M. Jurginytė (Ank.), 7) eil. Cikockas (2. PP), 8) psk. J. Zapkus (1. PP), 9) V. Leparskas (Jnk.), 10) St. Skerys (Pn.), 11) J. Figūrinas (2. KP), 12) Pr. Beležutis (2. KP), 13) gr. Vl. Kramanauskas (3. PP), 14) gr. Adukevičius (4. PP), 15) Br. Šedys (Tr.), 16) eil. J. Storasta (1. KP), 17) j. psk. A. Gailiūnas (2. PP), 18) J. Zenkevičius (Al.), 19) Alf. Nakas (Kmj.), 20) P. Lakickas (Mrmp.), 21) gr. B. Brazdžionis (Šrv. rnk.), 22) V. Čepas (Rsn.), 23) St. Laukšas (Krš.), 24) S. Straigis (Šlvt.), 25) gr. Pr. Juzutis (PAR), 26) gr. J. Kojelis (2. PP), 27) Br. Palskys (Mrmp.), 28) psk. Kelmelis (2. AP), 29) psk. M. Antaniškis (4. PP), 30) Z. Gobis (Pn.), 31) J. psk. J. Gurčius (5. PP), 32) K. Tauskus (Mrmp.), 33) F. Gužas (K.), 34) St. Degteriovaitė (K.).

GALVOSŪKIS NR. 15. (Vert. 1 tšk.)

Vieną kartą grandinis šimaitis davė kareiviams išspręsti galvosūkį. Jis davė jiems šiuos skaičius: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ir liepė, pasinaudojant tik trimis plusais bei minusais, gauti sumą 100. Kadangi kareivių buvo nemažai, tai atsirado vienas, kuris išsprendė. Išspręskite ir jūs.

Ant. Pakalnis

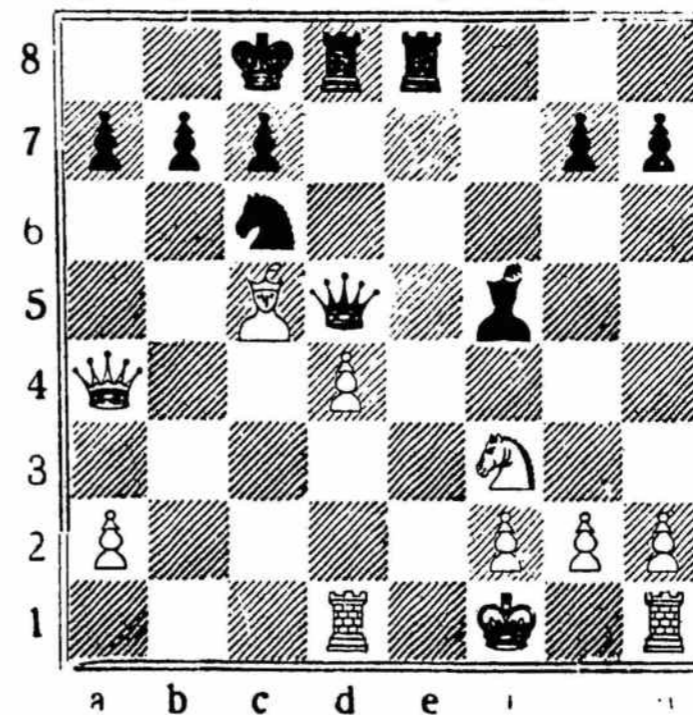
ŠACHMATAI

KAS REIKIA ŽINOTI ŠACHMATŲ TEORIJOJE

„Nimcovičio gynimasis“ rusų meisteriai atrado naują išvystymo sistemą. Po ėjimų 1. d2—d4 Žg8—f6 2. c2—c4 e7—e6 visuomet buvo lošta 3. Žg1—f3 arba 3. Žb1—c3. Kadangi variantai žinovų išnagrinėti iš pagrindų, buvo pradėta ieškoti naujų lošimo kelių. Rusų meisteriai mėgina lošti 3. g2—g3! ir, galima pasakyti, su pasisekimu. Po 3... Rf8—b4+ dabar eina jau 4. Rc1—d2 ir po Rb4:d2+ 5. Vd1:d2! (blogiau 5. Žb1:d2, nes po Zb8—c6 6. Žg1—f3 d7—d6 7. Rf1—g2 e6—e5! juodieji stovi geriau) Žf6—e4 6. Vd2—c2 d7—d5 7. Rf1—g2 Vd8—e7 8. a2—a3 9. Zg1—f3 0—0 10. 0—0 c7—c6 gavosi „stoneva!“ sistema be juodaspalvių rikių. Kaip rodo varianto tęsinys 11. Žb1—c3 Žb8—d7 12. b2—b4 Že4—d6 13. c4—c5 yra naudingesnis baltiesiems. Mažai naudos teikia juodiesiems ir tęsinys 4... Vd8—e7 (po 4. Rc1—d2), nes po 5. Rf1—g2 Žb8—c6 6. Žg1—f3 e6—e5? (teisinga 6... Rb4:d2+ 7. Žb1:d2 d7—d6 arba 7. Vd1:d2 Žf6—e4) 7. d4:e5 Žc6:e5 8. Žf3:e5 Rb4:d2+ 9. Vd1:d2 Ve7:e5 10. Žb1—c3 baltiesieji turi didelę išsivystymo persvarą.

Galutinę nuomonę apie naują išradimą sunku pasakyti, bet variantas rodo, kad ėjimas 3 g2—g3 yra visai loštinas, tuo labiau, kad tas ėjimas mažai išnagrinėtas teorijoje ir todėl juodiesiems sudaro daug kliūčių teisingai suprasti gynimosi sistemas.

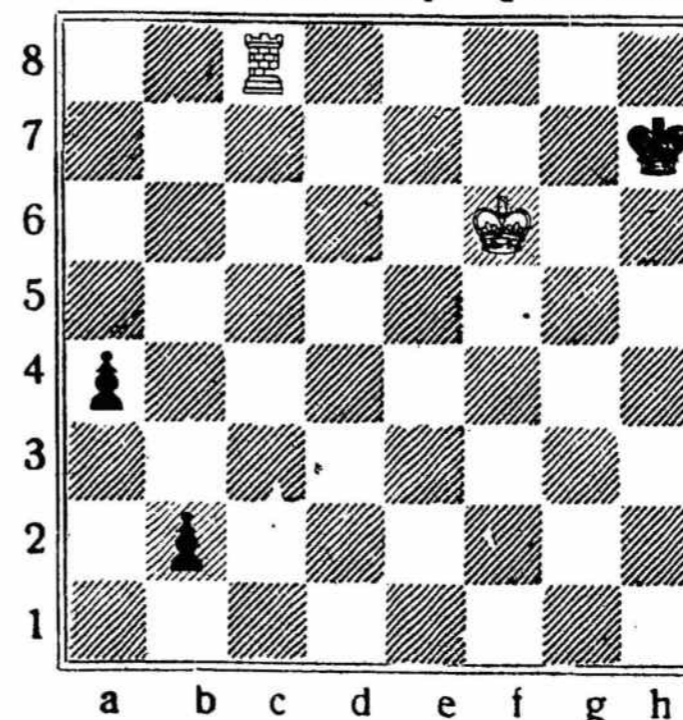
IŠ LOŠIMO STRATEGIJOS. Juodieji turi aiškia persvarą ir jie neatidėliojant praveda

gražią ir energingą kombinaciją: 1... Vd5:f3!! 2. g2:f3 Rf5—h3+ 3. Kf1—g1 Be8—e6. Dabar baltiesieji priversti lošti 4. Va4—c2, nes kitaip negalima atremti mato grasinimą Be6—g6. Bet po 4. Va4—c2 seka visai nelauktai Bd8:d4!! Kaip dabar gintis baltiesiems nuo daugelių grasinimų? Neprašina 5. Bd1—b1 dėl Žc6—e5! 6. Bd1—d3 Že5:f3+ ir Be6—e1 matas. Baltiesieji priversti lošti 5. Rc5:d4, bet po Žc6:d4 išsigelbėjimo baltiesiems irgi nematyti, nes po 6. Vc2—d3 galima užbaigti partiją šiaip: Be6—g6+. 6. Vd3:g6 Žd4—e2 matas.

UŽDAVINYS Nr. 5.

Baltiesieji pradeda ir laimi

Metus žvilgsnį į šią padėtį, atrodo, kad su baltaisiais jau baigta. Kaip gi bokštas gali, rodo, sulaikyti juoduosius pėstininkus, esančius taip arti tikslo. O vis dėlto šioj padėty baltųjų laimėjimas neginčytinas. Panašių padėčių pasitaiko ir mūsų šachmatų praktikoje, todėl pravartu bus mums su šiuo etiudu susipažinti. Sprendimą duosim kitam numeryje.

UŽDAVINIO SPRENDIMAS

Užd. Nr. 3. 1. Rf5—e6 b2—b1V+ 2. Žc4—b2+ Ka2:b2 3. Žc5—d3X. Jei 1... Ka2—b1, tai 2. Žc4—a3+ Kb1—c1 3. Žc5—b3X. Jei 1... c2—c1V (arba Žd1 — kur nors), tai 2. Žc4—d2+ ir t.t.

KLAUDŲ ATITAIŠYMAS

Dėl neapsižiūrėjimo šachmatų skyriuje įsibrovė šios klaidos: Karys Nr. 8. Partija Nr. 3. 2... d7—d8 turi būti d7—d5; 14. Ba1—a3? turi būti 14. Ba1—a2?; 15. Rc3—d6 Bf8—c6, turi būti 15. Rg3—d6 Bf8—c8. Partija Nr. 5 14. Bd4:d7! turi būti Bd1:d7! Karys Nr. 10. Partija Nr. 7. 2... c7—c6 turi būti e7—e6 24... Re7—f7 turi būti Re7—f6. Partija Nr. 8. 12. Ba1—d1 turi būti Bf1—d1. Karys Nr. 11. Partija Nr. 9. 31. Bd3—c2 turi būti Rd3—c2.

Sau ir saviesiems

Kario linkėjimai pavasario proga

Aš karys kilnus ir tvirtas,
Tarpe moterų pagirtas
Ir laimingas tarpe vyrų,
Štai, balsu pragydau tyru.
Na, ir kaip gi negiedosiu,
Kad pavasaris po nosia,
Kad visur, kur tik klausausi,
Paukščių giesmės kerį ausį.
Tą proga ašai noriu
Pajvairint kalendorių:
Daug sau džiaugsmo atseikėti
Ir kitiems daug palinkėti.
Visų pirma širdžia gryna
Noriu kreiptis

Į milinę

Tau, milinė, kaip atrodo,
Mane šildyt nusibodo.
Jei jau tingi man vergauti,
Gali eit atostogauti.

Savo rankoms

Jūs, rankytės mano brangios,
Būkit lengvos ir pažangios.
Aš geidžiu jums palinkėti
Niekados nesumenkėti.

Kojoms

Kad ir kažkaip saulė šviestų
Ir mane prie žemės riestų,
Bet jūs, kojos, būkit tvirtos,
Neatrodykit kaip girtos.

Galvai

Tau, galvele, mano noras,
Kad nekenktų jokiis oras.
Ar būt karšta ar lynotų,
Vadovaukis tiktai protu.

Gerklėi

Skuba dienos, skuba eina —
Plėšk, brangioji, smagią dainą.
Plėšk žygiuojant, plėšk į taktą,
Nors man saulė skeltų kaktą.

Akims

Jūs gėrėkitės žydryne
Ir nebūkit nusiminė:
Visad budrios, visad žvalios
Būkit pilnos plieno galios.

Ausims

Jums linkiu be jokių monų
Rojaus muzikos ir tonų,
Žodžiu, ką tik gero randat;
Bet girdėkit ir komandą.

Nosiai
Tau, nosyte, jokių slogų
Nei ant gatvės nei po stogu:
Vien tik oro, oro gryo,
Kuris plaučiams bus benzinu.

Širdžiai
Širdžiai — nieko ypatingo,
Tiktai laiko produktingo,
Kad, pavasariui atslinkus,
Jį sapnuot nebūtų linkus.

Mylimajai
Tau, mieloji mergužele,
Aš linkiu žydėt, kaip gėlei.
Būk kantri. Už metų grįšiu,
Nenutraukęs meilės ryšių.

Tėveliams
Jums, tėveliai, viso gero,
Ką tik saulė beišdaro.
Aš gūvus, judrus ir sveikas
Jus bučiuoju. Jūsų vaikas.

Draugams kariams
Ech, ir jūs, draugužiai mano,
Neaplenkit saulės meno!
Mes visi, kol pievos žalios,
Pasisemsim daug sau galios!

Kai gyvybė „ant plauko kabo“...

MAŽAS APSIRIKIMAS

— Žinai, Zigmaj, aš vakar parašiau
laišką anai Valytei, kuri mane sužavėjo,
ir ji smarkiai supyko, — skundžiasi
grandinis Dziedzukas.

— O ką jau tu' tokio jai laiške para-
šei?

— Ogi: „Brangioji Valyte! Tavo mė-
lynos akys, kaip lino žiedai, mane taip
sužavėjo, kad aš tave amžinai pamilau
ir t.t.“

— Na ha ha, koks tu kvailys!

— Na?

— Argi nematei, kad jos akys ne mė-
lynos, o visai rudos, kaip pelėdos, —
pasakė Zigmaj. M. Ž.

PAMOKOJE

Viršila:

— Sumanumas ir drąsumas dažnai
karį išgelbsti nuo visokių pavojų.

Eil. Simuliantas (pusbalsiai):

— O taip pat neretai ir nuo užsitar-
nautos bausmės. Mk.

— Sakyk, Barbora, ką gi jie ten
daro?

— Begėdžiai, tur būt, Dievo ieško...

PANEVĖŽIO PASTOGĖJ

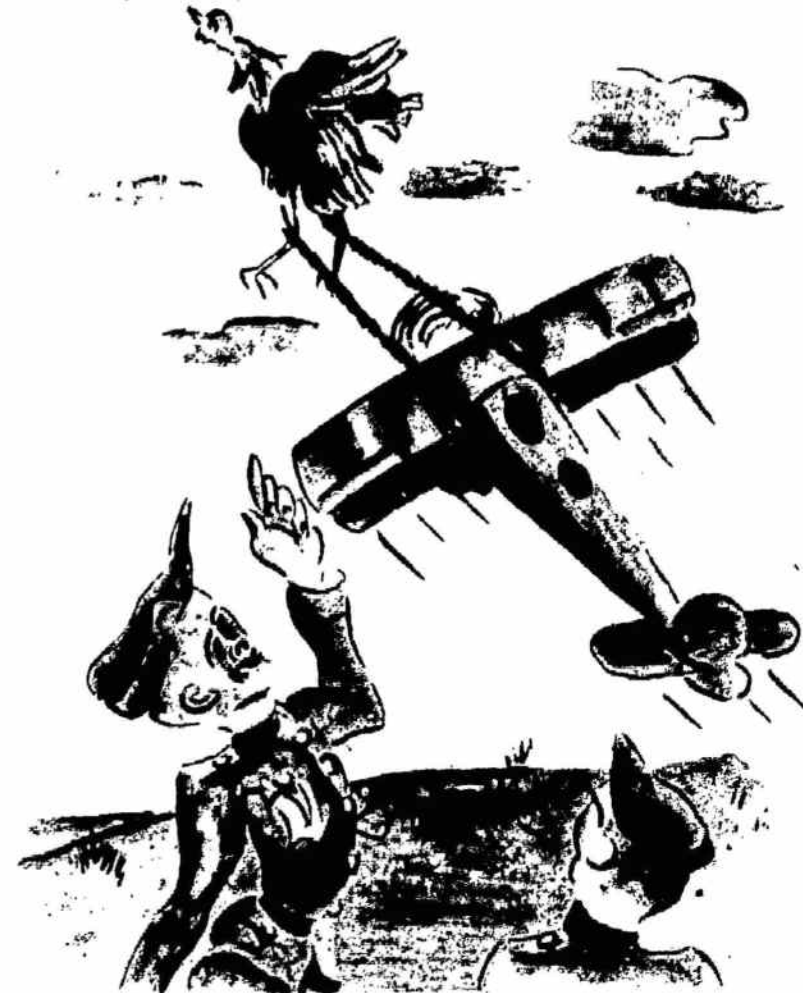
Atkando danti, kaip jauni kareiviai iš
Pajuostės miestan nuplumpinę.

Lėktuvas — greičiausia susisiekimo
priemonė, bet kas iš to, kad mūsų avia-
toriams maloniausias keliones tenka pės-
tiems atlikti.

Anądien jaunas kareivis lydeką su-
meškeriojo, o viršilos meškerę ešeris į
srovę įvilko. Taip ir nebežinia, kuris
narsesnis.

Jeigu jauni kareiviai storus lašinius
atliekamam laiku raito, tai nebijodamas
gali lažybų kirsti, kad jie nuo Linkuvos.

Mūsų artilerininkai ir pentinus ne-
šioja, ir arti miesto gyvena, ir raiti jodi-
nėja, o mes turime geras kareivines.
Kaip padaryti mainus?

Aviomodelistas bando velkama
skridimą

Kuopos siuvėjas

Ginklų kampelis kuopoje
Su ryšių šunimis

Jul. Miežlaiškio nuotr.

kę nuo didelio greitėjimo pasikeitimo, dažnai sąmonės nustodami, sprogstančiom kraujo gyslom. kiekvienu metu rizikuodami savo gyvybe, tik lakūnai-bandytojai suteikė tą pasitikėjimą ir šiandieninę ateitį aviacijai.

Jimmy Collins memuarai — tikrovė. Gero lakūno nuostabiai lengva ir aiški plunksna sukūrė didelio vyriškumo ir drąsos knygą, kurioj galime pažinti lėktuvą ir lakūnus taip gerai, kaip gali parašyti atviras ir nuoširdus žmogus, koku buvo Collins.

Paskutinį savo bandymą darydamas Collins žuvo, lūzus lėktuvui. Jis savo krauju, kaip ir daugybė, ėjusių su aviacija nuo pirmųjų dienų ir atidavusių jai gyvybę, davė jai pagrindus ir dabartinį veidą.

Knyga „Lakūnas, aprašęs savo mirtį“ — jaunuomenės jėgos, valios ir pasiryžimų knyga.

Stasius Būdavas. SALA. Romanas. Viršelis dail. J. Račylos. Sakalo b-vės leidinys. 248 psl. 3 Lt.

Romanų „Mokytojas Banaitis“ ir „Loreta“ autorius, mėgęs vaizduoti daugiau provincijos inteligentų gyvenimą, naują knygą „Sala“ apsiriboja miestu. Tačiau paties miesto gyvenimo čia mažai. Svarbiausia — dvasios ir lietuviškosios kultūros atstovų kova su pinigų, malonumo, išlepimo ir lenkiškos dvasios vergais. Tauraus Lietuvos jaunimo atstovai, einą ko nors gero siekti, susitinka su kvepalų gaminto b-vės viršininkais ir talkininkais, pinigui aukojančiais žmonių sveikatą ir gerovę ir besikesinančiais griauti kitų laimę. Po įvairių intrigų vistiek jaunosios kartos atsparumas laimi, ir nors ir tenka kai kam nuostolių susilaukti. Atsisakoma kai kurių medžiaginių gėrybių, bet užtat dvasia lieka laisva. Ji — nepavergiama ir nenuperkama.

Romane būdingai pavaizduotas mieščionijos išlepimas, baliukai, blogas vaikų auklėjimas ir perdėta šunų globa. Randame ir mūsų literatūroje naują aklųjų gyvenimo nuotrupą. Žodžiu, apstu šiandieninės aktualijos.

Parašyta Būdavui įprastu drąsiu stiliumi. Daugumas žmonių tikri, gyvenimiški, tik pats vyriausias veikėjas stokoja tikro vyriškumo, susentimentalintas.

NAUJI LEIDINIAI

Jimmy Collins. „LAKŪNAS, APRAŠĖS SAVO MIRTĮ“. Lakūno-bandytojo atsiminimai. Vertė T. Žaleskis. 112 psl. Kaina 1,5 lt. Išleido Lietuvos Aero Klubas 1939 m.

Jimmy Collins — amerikietis lakūnas. Pradinį lakūno mokymą išėjo karo aviacijoje, vėliau buvo instruktoriumi. Collinso, kaip lakūno, gabumai reti. Amerika savo karo aviacijos mokyklose lakūnų atrankai taiko aukščiausią režimą. Iš 100 priimtųjų su Collinsu baigė tik 18 ir iš jų tik 4 buvo leista, jų tarpe ir Collinsui, treniruotis naikintuvais. Collinsas mokėsi kartu su Lindbergu, kurio gabumai jį iškėlė į pasaulinio vardo lakūnus.

Collinsas kaip lakūnas praėjo ilgą, margą kelią. Jis daug skraidė įvairiomis mašinomis, turėjo įvairiausias pareigas. Pagaliau jis tapo lakūnu bandytoju, tokiu lakūnu, kokių ir plačioj Amerikos žemėj nedaug.

Lakūnai-bandytojai privalo kiekvieną naują lėktuvą vispusiškai išbandyti ir patvirtinti, kad jis yra tinkamas aviacijos tarnybai. Pašėlusiais greičiais skraidydami lakūnai-bandytojai žiūri ar lėktuvas, ypač karo aviacijos tarnybai skiriamas, yra pakankamo atsparumo. Apa-

Lietuvos Turizmo D-jos naujasis autokaras

J. Tamulevičius. TAUPYKIME KURĄ! Orui atvėsus ir šalant, labai svarbu, kad kambariuose, o taip pat troboje būtų pakankamai šilta, bet dar svarbiau, kad toji šiluma bei kūrenimas būtų kuo pigiausias ir ekonomiškiausias. Tokie tai pagrindiniai šios knygtės uždaviniai. Joje pakankamai aiškiai ir suprantamai nurodomi būdai ir priemonės, kaip tikslingiau suvartoti kurą, t. y., kaip gauti galimai daugiau šilumos, vartojant mažesnę kuro kiekį ir tam tikrą jo rūšį. Autorius daugiau dėmesio kreipia į kambarines krosnis, tačiau tie patys nurodymai tolygiai tinka garo katilų bei centralinio šildymo ir kitų įrengimų kūrenimui.

Knygtėj gana smulkiai aptariamos įvairios kuro rūšys, būtent: malkos, durpės, kastingės anglys, nafta ir kt. Nurodoma jų sudėtis, parengimas ir kaitrumas. Iš visų tų nurodymų lentelėse aiškiai galima padaryti sau išvadą, kada, kur ir kokį kurą geriausiai pasirinkti bei naudoti.

Tačiau pigumo bei ekonomijos atžvilgiu svarbu ne tik kuro rūšis, bet dar pats degimas bei kūrenimas ir pačios krosnys arba jų pritaikymas, įrengimas. Toliau randame apie visa tai praktiškų patarimų ir pačių reikalingiausių nurodymų.

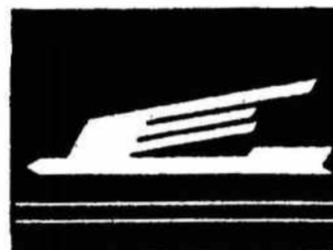
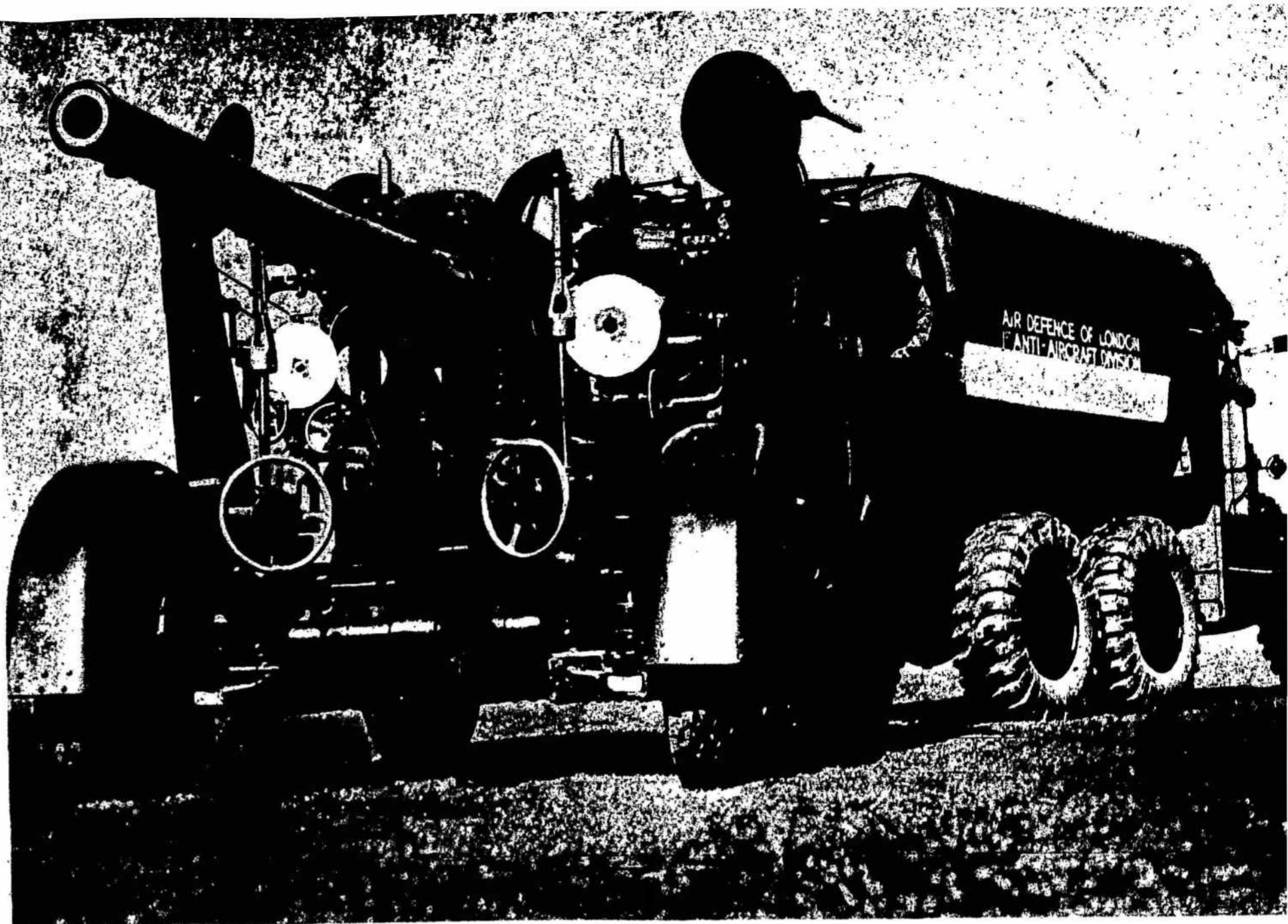
Knygtė nedidelė, bet joje suglaustai, trumpai gana daug duota. Ji labai naudinga kiekvienam, kas tik turi reikalo su kuru ir geriausiu jo sunaudojimu. Reikia tikėtis, kad dėl visų gerų savo ypatybių ši knygtė turės pasisekimo.

J. B.

Anglų priešlėktuvinis 3,7 colių pabūklas.

Malavėnų kaimo ūkininkas B. Valentinavičius į 4 art. pulką atvežė vežimą šieno, kurį padovanojo Ginklų Fondui.

Visi su „Kariu“

KARINĖS ŽINIOS

NAUJAS LĒKTUVŲ FABRIKAS. Šveicarijoje, Burgenstocko miesto apylinkėse netrukus bus pradėta naujo didelio lėktuvų fabriko statyba. Fabriką statys akcinė „Pilotus“ bendrovė, turinti 5.000.000 šveicarų frankų kapitalą. Lėktuvų montavimo diltuvės įrengtos kilnojamos. Reikiant jas galės perkelti į požeminius tunelius, padarytus uolose. Bendrovė jau užpirko užsienyje teisę (licenzijas) gaminti lėktuvus. Jie bus statomi šveicarų kariuomenei. Jau samdomi inžinieriai ir kvalifikuoti darbininkai. Fabrikas pradės veikti dar iki š. m. rudens.

SSSR LĒKTUVŲ FABRIKAI. Remdamasis vokiečių spaudos duomenimis, prancūzų karinis dienraštis „La France Militaire“ apie SSSR aviacijos pramonę duoda šių žinių: SSSR lėktuvų pramonė vyksta trijuose rajonuose: pirmas rajonas Rostovas ant Dono, Krivoj Rog ir Kerč; antras — Leningradas, Maskva, Žem. Naugardas, Voronežas, Kazanė ir Ufa, ir trečias — Transbaikalijs ir Tolimųjų Rytų provincija.

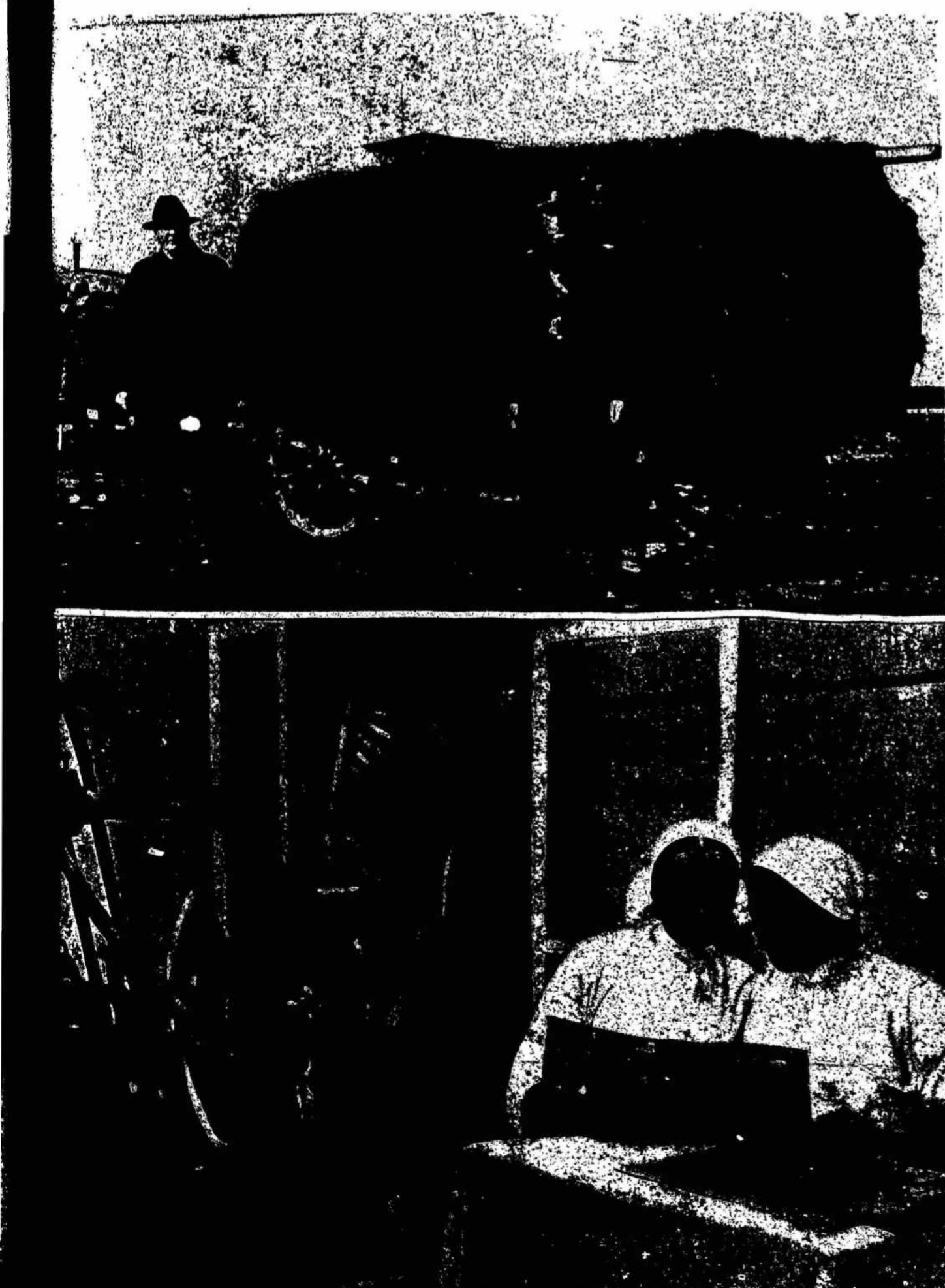
Viso SSSR turi 74 lėktuvų fabrikus, kurie priklauso karo pramonės komisariatui; 28 jų gamina vien lėktuvų dalis, 14 — motorus ir 32 montuoja lėktuvus ir gamina kitas reikalingas aviacijai priemones. Svarbiausi fabrikai yra šie: Maskvos „Dux“ pagamina 30—35 lėktuvus per mėnesį; „Fili“ fabrikas prie Maskvos pagamina 150—180 lėktuvų per mėnesį; fabrikas Žem. Naugarde — 100 per mėn.; fabrikas Taganroge — 90 per mėn. Iš čia minėtų fabriku pagamina per mėnesį 370—405 lėktuvus ir per metus 3.900—4.960.

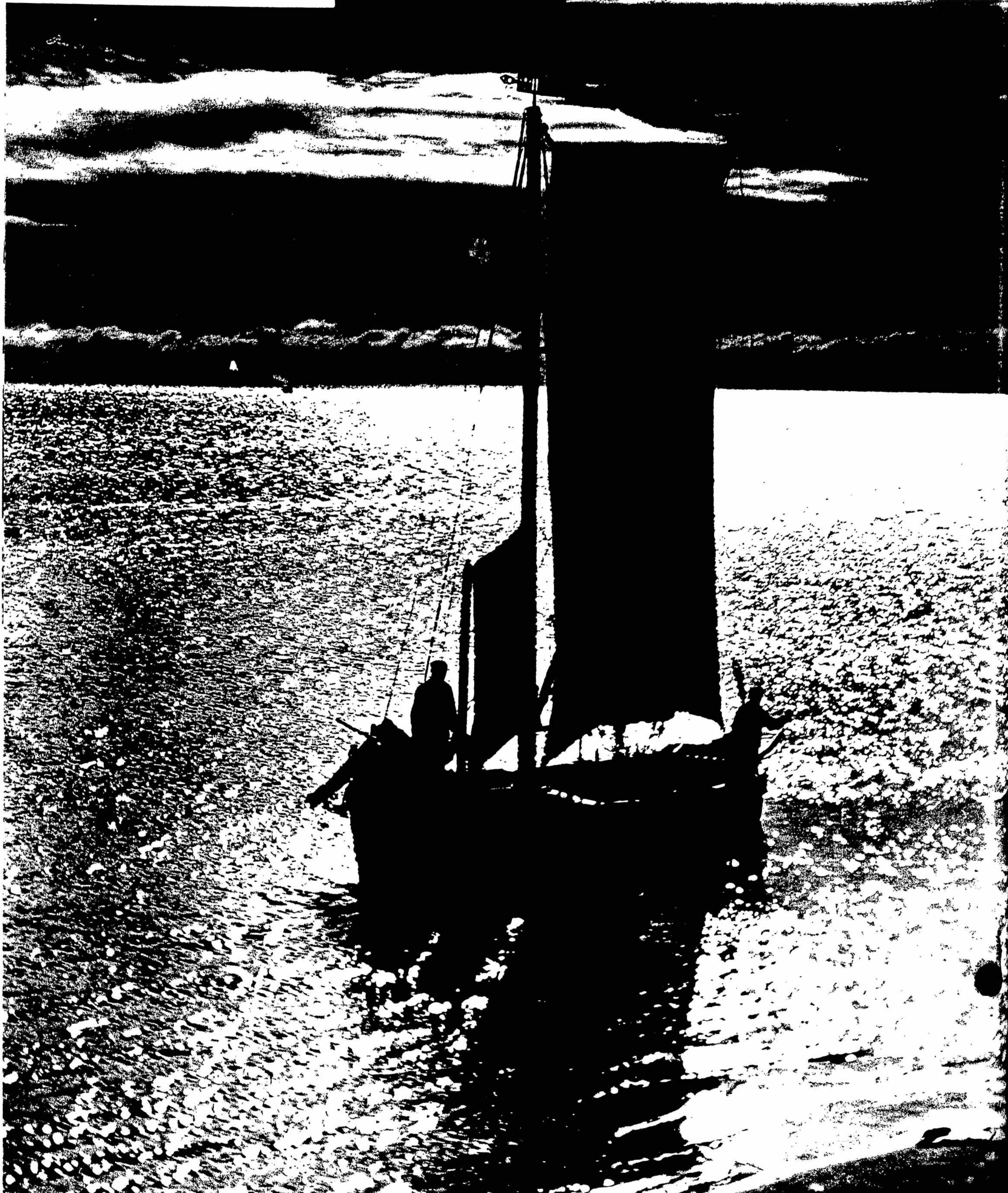
Yra žinoma, kad SSSR lėktuvų gamyba 1929 m. buvo 500 lėktuvų; 1932 m. — 1.500; 1934 m. — 3.100; 1936 m. — 5.000 ir 1937 m. — 8.000 lėktuvų.

SLĒPTUVĖ 10 MILIJONŲ ŽMONIŲ. Anglų vyriausybė atstovų rūmuose tuojau pateiks įstatymą pasyviai priešlėktuviniam gynimuisi organizuoti. Pirmiausia bus susirūpinta slėptuvėmis, kurių statybai paskirta 20 milijonų svarų sterlingų. Tose slėptuvėse galės tilpti apie 10 milijonų žmonių.

KAIP SUSKIRSTYTOS KOLONIJOS. Dabartiniu laiku spaudoje dažnai rašoma apie kolonijas. Vokiečiai labai norėtų, kad jiems būtų gražintos kolonijos, kurias Vokietija valdė iki Didžiojo karo. Ta proga vokiečių spaudoje skelbiamas turimų kolonijų plotas ir gyventojų skaičius.

D. Britanija turi 32.000.000 km² su 435.000.000 gyventojų, Prancūzijai tenka 11.000.000 km² ir 63.000.000 gyventojų, Belgijai — 2.500.000 km² su 11.000.000 gyventojų, Italija valdo 3.000.000 km² (su Etiopija) ir 14.000.000 gyventojų, Portugalija turi apie 2.000.000 km², Žemių Amerikos Jungtinės Valstybės — 2.000.000 km² su 24.000.000 gyventojų, Olandija apie 2.000.000 km², Japonija — 1.500.000 km² ir 5.500.000 gyventojų.

„SPINDULIO“ GILIASPAUDĖ

29 39 383

KARYS